

»SLOVENE« velja
po pošti na vse strani Jugosla-
vije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . . . K 180.—
za pol leta 90.—
za četrt leta 45.—
za en mesec 15.—
Kazenski prispevek celoletno K 240.—

== Sobotna izdaja ==
za celo leto K 30.—
za en mesec 3.—

SLOVENE

== Inserati ==
Enostopna petstovica (50 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat po K 6.—
poslana itd. po K 9.—
Pri večjem naročilu popust.
Najmanjši oglas 50/5 mm K 15.
Izšla vsak dan izvenemšt po-
nedeljek in dan po prazniku,
ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, uprava. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštnih hran,
ljubljanske št. 650 na naročnike in št. 348 za oglase,
avstr. in češke 24.797, ogr. 26.511, bosn.-herz. 7583.

Poslanec Smodej o koroškem plebiscitu.

Priobčujemo v celoti govor, ki ga je imel poslanec Smodej predvčerajšnjim v Narodnem predstavništvu.

Medzavezniška plebiscitna komisija v Celovcu na Koroškem je določila plebiscit za dne 10. oktobra t. l. Toda predprave medzavezniške plebiscitne komisije niso prav nič take, da bi mogle zbuditi v narodu prepričanje popolne objektivnosti in nepristranosti. Plebiscitna komisija je po načrtu Nemcev izvajala predprave tako, da se je naš narod naravnost prestrašil in začel proti plebiscitni komisiji buniti.

Predvsem se ta medzavezniška komisija ne drži saintgermainske mirovne pogodbe V saintgermainski pogodbi je namreč točno označeno, da se celo plebiscitno ozemlje deli v dve coni, od katerih upravlja, cono A uprava naše države, cono B pa nemškoavstrijska uprava. Plebiscit sam se ima vršiti naprej v coni A in samo v slučaju, če tu izpade ugodno za nas, se šele sploh vrši tudi v coni B. Vse določbe so torej popolnoma jasne, da gre tu za dve coni. Toda po želji Nemcev je šla plebiscitna komisija za tem, da odstrani pojem dveh con, da odstrani radi tega demarkacijsko črto in napravi iz dveh con takorekoč eno samo.

Komisija je odpravila demarkacijsko črto s tem, da je dovolila med obema conama prost osebni promet, da je zahtevala od nas dopustitev popolnoma svobodnega trgovskega prometa, dalje da je moralo naše orožništvo zapustiti demarkacijsko črto in da je morala po zahtevi Nemcev tudi naša finančna straža oditi na skrajne meje cone A. Dne 28. avgusta t. l. je razglasila plebiscitna komisija, da se mora izraz »cona« v odstavku b) in c) člena 50 saintgermainske pogodbe razumeti v širšem smislu tako, da znači celo plebiscitno ozemlje, to se pravi, da ni več dveh con.

Orožništvo je del naše uprave. V našo upravo se nima plebiscitna komisija prav nič vmešavati. Toda plebiscitna komisija je odredila, da se mora naše orožništvo, ki ni na Koroškem rojeno, sploh umakniti iz cone A.

Kakor sem že omenil, so vsi dosedanja ukrepi plebiscitne komisije v čudnem skladu z nemškimi željami in zahtevami, ki so bile publicirane v vseh nemških listih po vsej Nemški Avstriji. Zanimivo je tudi to, da člani plebiscitne komisije, oziroma

distriktnih svetov za vsako malenkost intervenirajo pri naši upravi v prilog Nemcev. Nemci so storili mnogo zločinov, so plenili, ropali, ubijali naše ljudi, (Poslanec dr. Fr. Jankovič: »Tudi sedaj še to delajo!«) sedaj in prej; toda ko je naše sodišče prišlo Nemce, da jih po zakonu kaznuje, so v vsakem posameznem slučaju prišli člani plebiscitne komisije k naši upravni oblasti in zahtevali, da se mora vsak tak slučaj amnestirati in vsak tak zločinec izpustiti. Za najmanjše reči so intervenirali, nadlegovali našo upravo in jo mučili, da so nekateri uradniki rekli, da ne morejo več delati, ako se v vsako najmanjšo stvar vmešava ententna komisija. Pri tem je treba konstatirati še to, da so člani komisije oficirji, ki nimajo pojma o upravi, in vendar hočejo o naši upravi govoriti.

Zanimivo je, kako pospešuje plebiscitna komisija agitacijo Nemcev, našo agitacijo pa zabranjuje. V svrhu naše agitacije se je izdal letak o valuti: Tam stoji, da je jugoslovanski denar vreden dvakrat toliko kakor denar Nemške Avstrije. Tako je prišel član plebiscitne komisije na okrajno glavarstvo v Velikovec in zahteval, da se letak umakne; in naše orožništvo je moralo iti in puliti ljudem ta letak iz rok. (Vzklici ogorčenja med poslanci.) Ko so pa Nemci izdali svoj letak in hujskali zoper našega kralja, našo vojsko, našo državo ter govorili o ničvrednem jugoslovanskem denarju, takrat pa plebiscitna komisija ni videla ničesar.

Ko so Nemci hoteli naše ljudi terorizirati ter so jim zažigali hiše, ni ententna komisija hotela ničesar videti, mesto da bi šla na lice mesta in krivce izsledila. Tako je komisija pustila, da so Nemci naše ljudi terorizirali. Toda mi smo rekli ljudem: ne dajte se terorizirati! — in ljudje so rekli: mi se ne damo! ter so vsak teroristični akt Nemcev zavrnili s protiterorizacijo. Tedaj pa je takoj prišla plebiscitna komisija in se pritožila, da mi Nemce teroriziramo.

Ko so Nemci napovedali v naših krajih zborovanja, je prišlo na tisoče in tisoče naših ljudi na zborovališče in so rekli: tu bomo mi zborovali in ne Nemci! Takoj je intervenirala komisija in ni dovolila, da bi mi zborovali. Jaz sem se trideset ure boril z angleškim zastopnikom, ker ni pustil, da bi mi zborovali. Nazadnje smo zmagali vendar mi in Nemci niso zborovali. Tu se vidi, kako neobjektivno po-

stopa plebiscitna komisija, oziroma posamezni distriktni sveti. Popolnoma resnično je, kar je rekel včeraj poslanec Džamonja, da zlasti italijanski člani komisije očitno agitirajo pri ljudstvu za Nemško Avstrijo, češ da je bolje, če glasujejo ljudje za Nemško Avstrijo, kakor pa, če glasujejo za Jugoslavijo.

Vidi se tako, da hoče plebiscitna komisija izjaloviti ono dobro, ki ga imamo v coni A, da imamo namreč našo upravo, na ta način, da hoče našo upravo s takimi pritožbami paralizirati. Še več je hotela plebiscitna komisija! Ona je razlagala člen 50 mirovnega ugovora tako, da bi na tisoče Nemcev iz cone B imelo glasovalno pravico v coni A. Komisija namreč dobro ve, da je cona A sigurno naša, če se bo vršilo glasovanje v skladu z določili mirovne pogodbe. Da bi nas Nemci mogli preglasovati, zato naj imajo še Nemci iz cone B glasovalno pravico v coni A.

Mirovna pogodba določa, da ima zastopnik naše države glasovalno pravico v plebiscitni komisiji. Toda kakor hitro je prišel profesor Cvijič v komisijo, ni dobil pravice glasovanja. Odvzeli so mu jo. (Klici: »Čujte! Čujte!«)

Mirovna pogodba določa tudi, da sme zastopnik Nemške Avstrije prisostvovati samo pri onih sejah, ki se tičejo cone B, sicer pa ne. Toda nemškoavstrijski delegat je navzoč tudi pri onih sejah, ki se tičejo cone A, in ima pravico govoriti kakor naš delegat. Kaka pravica je to? Ako se ta komisija ne drži mirovne pogodbe — in mi vidimo, da se je ne drži, in tudi vemo, zakaj se je ne drži: ker to zahtevajo nemški interesi — mislim, da bi morala naša država proti takemu postopanju najostreje protestirati in eventualno izvajati konsekvence.

Plebiscitna komisija ni hotela vseh svojih misli pokazati naenkrat, ampak kapljo za kapljo. Komisija je zahtevala najprej, da se odstrani en del našega vojaštva, in določila, da ostane drugi del vojaštva definitivno v coni A. Toda čez par dni je zahtevala, da se odstrani tudi drugi del vojaštva. (Medklic ministrskega predsednika dr. Vesniča: »Gospodine poslanci, ja vas upozoravam, da imadete pravo samo na kratek upit!«) (Velik nemir med poslanci. Klici: »Toda to je velevažna stvar! V takem slučaju se mora dovoliti izjema!«)

Saj bom takoj končal. Po določilih mirovne pogodbe ima plebiscitna komisija res pravico zahtevati, da se naše vojaštvo odstrani. Toda mi pa vidimo, da stoje tam na meji pripravljeni italijanski vojaki. Kaj

pa naj to pomeni?! Oni nimajo tam ničesar opraviti, ampak samo ogrožavajo in morajo pritiskajo naš narod. (Klici: »Tako je!«)

Pokrajinska vlada je zaradi zadnjih zaključkov plebiscitne komisije podala demisijsko, ker ne more nositi več odgovornosti za to. Zato si usojam staviti na gospoda ministrskega predsednika ti-le vprašanji:

1. Ali mu je to pristransko postopanje medzavezniške plebiscitne komisije v prilog nemškim zahtevam znano in hoče-li proti temu na pristojnih mestih vložiti svoj protest?

2. Hoče-li skrbeti za to, da se bo ali plebiscit vršil v smislu mir. pogodbe po vsej njeni tendenci in po materialnem besedilu, ne pa po zahtevah Avstrije, ali pa v nasprotnem slučaju izvajati konsekvence?

Po znanem odgovoru ministrskega predsednika dr. Vesniča je poslanec Smodej izjavil:

»Jaz moram reči samo to, da bi bil pričakoval od vlade v tem vprašanju več junaštva! (Velikansko odobravanje in klici: »Res je tako!«) Z odgovorom gospoda predsednika ministrskega sveta se pri najbolji volji nikakor ne morem zadovoljiti.«

Janko Jovan:

Svobodna trgovina v politični borbi.

Po dolgem času se je pričelo zopet v javnost spravljati vprašanje svobodne trgovine. Svoj čas že menda neseca aprila sem napisal v »Slovenec« članek, v katerem sem opozarjal na zle posledice svobodne trgovine, dokler ne dobimo normalnih razmer tako, v kolikor to zadeva promet kakor tudi finance. Ako se odpre trgovini svobodna pot, morejo biti za njo mero-dajni edine splošni ekonomski principi o ponudbi in povpraševanju in relaciji do tujih valut. Ako pa hočemo, da gremo preko teh principov, potem moramo imeti jako zakonodajo, ki uravnava ves promet z življenjskimi potrebščinami, a mora biti dana garancija, da se ti zakoni tudi izpolnijo. Vse polemike ne pomagajo nič, temveč so v stanju kaosa v gospodarstvu samo povečati. Kako moč pa ima danes vlada, nam žalostno pričajo zadnji dogodki na Hrvaškem.

V »Slov. Narod« je bil v torkovi številki objavljen govor »gospoda dr. Trillerja, ki ga je imel na manifestacijskem zborovanju JDS v Mestnem domu. Gospod dr. Triller je nastopil odločno proti svobodni

LISTEK.

Ivan Seljan: *Berk*
»Scapinova zvijača«.

(K današnji predstavi »Ljudskega odra«.)

»Scapinova zvijača« je komedija, ki jo je spisal Molière, ki je živel od l. 1623 do 1673. Tedaj je bila klasična doba umetnosti in Molière štejejo med najslavnejše pisatelje komedij in največje francoske dramatičarje sploh. Zelo originalen je in poln zdravega humora. Njegove komedije igrajo še danes z lepim uspehom, so lahko uniljive in delujejo na občinstvo.

Molière se je imenoval s pravim imenom Jean Poquelin. Bil je pravnik, toda je pustil svojo službo in je stopil zelo zgodaj k gledališču. Spočetka je igral s svojo družbo v Parizu, kjer mu pa sreča ni bila mila. V letih 1645 do 1652 je potoval po državi okrog, dokler se ni ustavil v Lyonu, kjer se mu je godilo dobro.

Molière je bil sam dober igralec. V tragičnih vlogah je bil sicer smešen, toda zakaj tedaj niti od daleč niso spisalili toliko posebno v južni Franciji zelo eniatrdgovci iger, kolikor so jih potrebovali. Zato je bilo posebno v Južni Franciji zelo priljubljeno igranje iger, od katerih so vedeli igralci naprej samo glavno vsebino; igralec je bil tedaj vse obenem, pisatelj, režiser in igralec. Tedaj nekako ekstemporiranje v

velikem zlogu. Improviziranje je bilo za časa renesance posebno v navadi v Italiji, kjer je naravnost cvelo. Nekateri igralci so bili tako spretni, da so takoj na prvi poizkus igrali ali peli, karkoli je želelo občinstvo, tudi čisto tuje in nenavadne stvari. Molière se je mnogo pečal z improviziranjem v dobrem in slabem smislu, dokler ni stopil že skoraj v svojem 40. letu z lastnimi komedijami na dan.

Koj nato se je preselil v Pariz, kjer je igral na dvoru. Leto nato je napravil literarno in družabno revolucijo s tem, da je vpriporil neko satirično komedijo v enem dejanju — v prozi. Starodavno pozo in umetničen je zadel naravnost v srce. Občinstvo je bilo iznenadeno in navdušeno, slutilo je pri ti satiri, da je to pravo polje za komedijo in neki gledalec mu je navdušeno zaklical iz parterja: »Molière, le tako naprej! To je prava komedija!«

Pisatelj sam je bil silno vesel svojega uspeha. Le škoda, da ga je dohitela pre-zgodnja smrt. Pri četrti predstavi svojega »Namišljenega bolnika« (ki so ga igrali že v Ljubljani), ga je popadel v glavni vlogi srčni krč, da je še isti dan umrl.

Molière je spisal 40 iger, katerih nekatere so zelo razširjene in jih še dandanes mnogo igrajo. Poleg omenjenega »Namišljenega bolnika« je spisal komedijo »Tartufla«, ki je poleg »Goske z dežele«, »Mešanega plemiča« in »Skopuha« z »Namišljenim bolnikom« vred na letošnjem repertoarju dramskega gledališča.

Molière je moister in veliki predstav-

nik nove karakterne veseligrice. Človeške slabosti in pogoške izpostavi v tipično povečanih predstavnikih javnemu zasmehu in je poleg tega poln resnosti, tako da je mnogo njegovih iger približuje bolj igrokazu kot komediji.

Na tem mestu moram opozoriti, da je bil Molière kakor v grških časih in za časa Hansa Sachsas pisatelj, režiser in igralec vse v eni osebi. To dejstvo je imelo eno samo vrlino, da so prišle pisateljeve ideje bolj jasno in bolje obdelane pred občinstvo. Med delom samim na sebi ni zijala ona vrzel, ki jo navadno ustvari režiser, ki se nikoli ne more popolnoma kriti s pisateljem. Vendar ima to tudi svojo slabo stran. Dramatik tiči radi svoje zaposlenosti na odr pred več v praktičnih rečeh, omeji se na malenkosti in posameznosti, pri tem pa mu vteče celota izpred oči. Radi prenatane-mu poznavanja gledališke prakse in gledaliških efektov pogosto ne more razviti svobodno svojega umetniškega ustvarjanja.

Scapinova zvijača se skoraj približuje burki, vendar se še vestno drže onih mej, da jih k slednjim ne moremo prišteti. Igra se godi v Neapolju in ima silno živo dejanje, ki sloni v glavnem na Scapinovi hujšanji; Molière je pisal gotovo Scapina zase, ki ga je tudi sam igral.

Vsebinska je nekako sledeča: Dva skopuška očeta, trgovca, Argante in Geronte, sta na potovanju; nad tem časom pa se njuna sinova Oktavijan in Leander zaljubita vsak v svojo deklico; Oktavijan se celo poroči z Hijacinto, a Leandrova ljubica je

ciganka. Očeta se vrtna in izvesta vse; tu začne zapletljiva igra. Kaj pomaga, uboga ljubimca morata v svojih škripcih prositi starega in pretkanega slugo Scapina za pomoč, ki je že kot majhen dečko delal vsem preglavice. Zmede, ki jih napravi, so neopisne; na silno pretkan način izvabi iz Geronta in iz Arganta velike vsote denarja, ki jih ravno rabita mlada sinova. Silno smešna je situacija, ko se stara skopuha zvijača na vse načine, da bi se ubranila večjih denarnih žrtev, niti sreča njunih sinov (Scapin ju je bil spretno nalagal), jima ni na sru. Tu notri je položil Molière jedro svoje satire, v kolikor je ni v splošni situaciji, ko nam riše lahkomisljen sinova, očeto določevanje neveste in dejstvo, da je bila Oktavijanova Hijacinta pravzaprav hči Gerontova, ki je bil prijatelj njegovega očeta; očeta sama sta mu bila določila Hijacinto za ženo. Leandrova Cerbineta pa je bila Argantova hči, ki jo je oče sploh šele zadnji hip spoznal kajti ugrabljen mu je bila, ko je imela štiri leta. Jasno je, da se ta hip nihče več ne protivi ljubezni sinov do teh dveh deklic in igra se srečno razvzolja. Le gorje Scapinu, ki jih je na tak način vodil za nos, toda on si zna pomagati. Prineseta ga dva nosača, češ da mu je padla opeka na glavo. V svojem sočutju mu očeta odpustita; Scapin in mlada srečna parčka pa se tiho smejeta.

Ta prevod je preskrbel pokojni mladi Branko Jeglič. Igra bo igrana to pot prvič v slovenskem jeziku.

trgovini, a to v zvezi s kritiko SLS na tak način, da če je ponatujen govor avtentičen z govorom na shodu, mora čitatelj priti do prepričanja, da je SLS za svobodno trgovino, JDS pa proti svobodni trgovini. Ni pametno in gotovo v škodo stvari, ako se ta vlača v politično borbo; vendar se smatram dolžnega, potrditi se, da v kratkem pričam objektivno sliko, kako je bilo z uvedbo svob. trgovine. Na vsak način se mi vidi dokazovanje g. dr. Trillerja, da je vir vsega gorja svobodna trgovina in da vsled tega ne more biti soglasja med JDS in SLS, ponesrečen. Gospod dr. Triller je trdil: »Toda moja naloga je, da dokazem tudi z gospodarskega stališča, da tudi v tem oziru ne more biti soglasja med nami in SLS. Ta stranka, kot izrazita stranka kmeta, stoji neizprosno za gospodarske interese producenta, pozablja pa pri tem, da je naš kmet v veliki meri obenem konsument. Naša naloga pa je, da zastopamo tudi stališče konsumenta. In to je v prvi vrsti naša naloga. Zato konstatiram, da je vir vsega gorja svobodna trgovina.« Smisel g. dr. Trillerjeve trditve — vsaj jaz sem ta stavek tako razumel — je, da je JDS proti svobodni trgovini in je tudi to in razlog, da ne more biti med njo in SLS soglasja, ker je poslednja za svobodno trgovino. Dejansko pa stoji stvar malo drugače. Ko je postal g. dr. Korošec minister za prehrano, našel je svobodno trgovino. Gosp. dr. Korošec je bil, ki je pričel svoje delovanje kot minister za prehrano s tem, da je vpejal državno kontrolo. Svojega stališča se ni bal priznati tudi v narodnem predstavništvu v času, ko se je bilo vsled dolgega deževja bati slabe letine ter je izrečno povdaril, da se vlada v slučaju potrebe ne bo vstrašila v svrhu prehrane najstrožjih mer. Tedaj pa so nastopili proti gospodarski politiki g. dr. Korošec ravno poslanci JDS kakor tudi časopisje JDS, na prvem mestu »Domovina«, ki je z vso odločnostjo zahtevalo odpravo vseh prisilnih odredb ter takojšnjo upostavitve svobodne trgovine. Iste zahteve je poslala tudi JDS potem deželne vlade na ministrstvo za prehrano, in sicer kot resolucije njenega shoda v Ribnici, kjer je bila med resolucijami tudi zahteva po svobodni trgovini. Ker se je zahteva po svobodni trgovini vedno bolj pojavljala in je dobila ta zahteva zlasti v ministru za trgovino g. Veljkoviču, ki tudi pripada JDS, strastnega zagovornika, je sklical g. dr. Korošec sestanek parlamentarnih strank, na katerem so zastopniki jugoslovanskega kluba nastopili odločno proti svobodni trgovini. Kmalu na to je g. dr. Korošec odstopil in je prevzel ministrstvo za prehrano gosp. Bukšeg. Tudi g. Bukšeg je bil protivnik svobodni trgovini, a imel je v tem oziru hude nasprotnike v vladi. Zgodilo se je, da je ravno v času, ko je bil g. Bukšeg bolan in g. Kristan menda na Dunaju, vlada sklenila svobodno trgovino, in sicer brez vednosti g. Bukšega. Tak je bil faktičen razvoj od vezane do svobodne trgovine in nič drugega; zato pa je krivično, ako se hoče naprtiti uvedbo svobodne trgovine na pleča SLS, ki je ne le v časopisju vedno bila proti neomejeni svobodi v trgovini, temveč tudi po svojih zastopnikih v vladi izvajala enako gospodarsko politiko. Tudi je SLS s svojim združeništvom jasno dokazala, da ne drži trditve g. dr. Trillerja, da SLS pozablja, da je naš kmet v veliki meri obenem tudi konsument. Kdor trdi nasprotno, je v združeništvu — tujec.

Po mojem že večkrat izraženem mnenju se z umešavanjem gospodarskih vprašanj v politiko ne doseže dobrih uspehov, zlasti pa še tedaj ne, če nimajo resnice za podlago. Ne razumem, zakaj bi ne bilo mogoče med dvema soglasja v obče, če sta v gospodarskih vprašanjih raznega mnenja. Gosp. dr. Triller sam dobro ve, da je »Slov. Narod« zlasti po g. dr. Tavčarju nastopal proti svobodni trgovini, a »Domovina« je svobodno trgovino branila. Prav tako so poedini poslanci JDS bili nasprotni svobodni trgovini, a drugi njeni odločni zagovorniki in vendar jih to ločeno naziranje ne ovira, ostati v isti stranki.

Končno si dovoljujem opozoriti gosp. dr. Trillerja, da so njegove informacije o letošnji žetvi pogrešne: Letošnja žetev namreč ni boljša od lanske, mi se ne utapljamo v žito, ampak žetev je nasprotno slaba, niti srednja ni in se bojim, da bo s prehrano slabo preskrbljeno, če se bo izvozni kontingent 15.000 vagonov v resnici izvozil. Tudi bi nam v cenah ne bilo dosti pomagano, ako bi nam bila odprta svetovna konkurenca, kajti vsled kurza ameriške valute bi tudi ameriško žito k nam ne prispelo ceneje, kakor banaško.

Jadranski zbor ministrskega predsednika dr. Vesniču.

Izvrševalni odbor »Jadranskega zbora« je izročil ministrskemu predsedniku dr. Vesniču to-le spomenico:

Gospod predsednik!

Po poročilu listov ste Vi, gospod predsednik, govorec o zahvali, ki jo dol-

gujemo svojim zaveznikom, na opazko častitega dona Jurija Biankinija: »Ali tudi Italijanom?« naglašali: »Da, tudi Italijanom!«

Gospod predsednik! Ne moremo si kaj, da ne bi tem potom dali izraza svojemu začudenju in osuplosti naroda nad tem, da predsednik naše narodne vlade in prvi svetovalec krone pred narodnim predstavništvom tako očitno naglašajo dolžnost naše hvaležnosti tudi do Italijanov, in to komaj nekaj dni potem, ko je on sam moral izjaviti, da se je ugotovilo, da so nedavno arnavtske vpadne na naše ozemlje vodili agenti in častniki neke tuje države, o kateri smo vsi vedeli, da je to Italija, in ki je to izjavil baš ob obletnici zasedbe Reke po D'Annunziu, ki je kljub vsem odredbam zaveznikov, še vedno pasivnih, s celo vrsto izzivaj povzročil tisočim našim ljudem neizmerno gorje, uničujoč jim življenje, obstoj in ognjišče.

Pričakovali smo, da bo spričo te sramotne obletnice, o kateri je težko reči, ali je večja muka za nas, ali večja sramota za zaveznike, v enodušni manifestaciji narodnega predstavništva in vlade vzplamelo ogorčenje naroda in da se bo poslal zadnji opomin zaveznikom in Italiji. Toda namesto tega smo morali poslušati pouk, da bi bili najnehvaležnejši narod, ako ne bi izkazovali največje zahvale vsem zaveznikom enako, tudi Italiji.

Vprašujemo se, in vprašujemo Vas, gospod predsednik: Ali moramo biti hvaležni tudi oni Italiji, ki ni šla v vojno, ko jo je zbudil vpad v Srbijo in zaslužnje Belgie, ki pa je šla v vojno šele tedaj, ko je pod kopreno tajnosti od zaveznikov na našo škodo dosegla več, kar so ji v sramotnih pogajanjih bile ponudile osrednje vlade, oni Italiji, ki je diskreditirala vojne cilje zaveznikov z načelom »svetega egoizma« in s tem oslabilo ne samo njihovo moralno, ampak tudi njihovo efektivno moč, ker je zahtevala več pomoči, nego jo je nudila?

Morda oni Italiji, ki je z londonskim paktom izdala in s celo vrsto nadaljnjih spletk in brezobzirno propagando pobijala in preprečevala najvišje in najsvetejše vojne cilje Srbije — osvobojenje in ujedinjenje vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev, svečano proglašene v začetku vojne in v najtežjem času avstrijskega prodiranja, v času, ko je Italija šele začela razmišljati, kako in od koga naj se da nagraditi za svojo nevtralnost?

Mar naj bomo hvaležni zato, ker je Italija po albanski Kalvariji pred očmi umirajoče srbske vojske zadrževala in zavračala ladje, ki so jih Francozi in Angličani poslali v živili in zdravili, ker je umrlo na tisoče izstradanih beguncev in ker je od 30.000 novincev ugasnilo toliko mladih življenj, da je na Krf prišlo jedva par tisoč mož?

Ali naj bomo hvaležni zato, ker je »sveti egoizem« Italije omogočil že zapadli Avstriji, da zopet izpolni svojo vojno, in je naš narod v Avstriji spravil v tragični položaj, da je, braneč se ob Soči moral pomagati podaljšati svoje robstvo, svojemu najhujšemu sovragu pa življenje?

Ali morda zato, ker je ta zavezniška Italija tisočim našim vojakom, ki so se predali pred in po prevrnem rimskem paktu, branila boriti se v zavezniških in zlasti srbskih vrstah, — ali zato, ker je naše legionarje, ki so se v poslednji fazi borili skupaj z njeno vojsko, po polomu ravno tako zajela, kakor one, ki so ji že prej omogočili ceneje zmage?

Ali mogoče, ker je zadrževala akcije naših revolucionarnih organizacij, ker je otela avstrijsko mornarico, ali ne iz avstrijskih, ampak iz naših rok, ker je prišla v naša mesta in pokrajine kot prijateljica in mandatar zaveznikov, kjer se pa obnaša kot kruta osvojevalka v neprijateljski deželi?

Ali naj se Italiji zahvalimo zato, ker je izkušala in še vedno izkuša, povsod okoli nas ustvariti obroč sovražnih sosedov in ker podpira in podpihuje vsakega našega sosedu proti nam?

Še se kadi izpod ruševin Narodnega doma v Trstu in naših narodnih institucij v drugih mestih. Še se ni posušila kri ubitih, solze prognanih in upravičenih. Ali naj bomo hvaležni tudi za to?

V obrambi naše meje je po Albaniji padlo toliko naših mož, da bi njih število morda zadostovalo, da očistimo naše obale Italijanov hitreje, nego smo mogli očistiti svoje meje Arnavtov. Tudi zato naj bomo hvaležni Italiji?

Ne, spričo vsega tega in ob oni žalostni obletnici ne bi smela priti iz ust diplomata ona beseda o hvaležnosti, zlasti ne tedaj, ko taka beseda žali in ponižuje narod, ki neposredno trpi na duhu, imetju in življenju od strani Italije, ki se ji zahvalje načelnik one oblasti, od katere ta narod pričakuje zaščite in osvobojenja.

Ne, mi, ki nam niso poklonili naše svobode niti ostali zavezniki, ki so nam pomagali, nočemo prosjati, da nam jo pokloni Italija. Kolikor moremo in moramo biti hvaležni vsakomur, ki nam je pomagal, dolžnost hvaležnosti do onih, katerim

jo v resnici dolgujemo, nas sili, da delamo gotovo razliko.

Nehvaležni bi bili do naših zaveznikov: Franciji, ki nam je varovala solunsko fronto, Angliji, ki nam je nudila vsako pomoč, in Ameriki, ki nas brani n ščiti pred Italijo, — ako proglašamo, da je naša hvaležnost do njih kot do Italije, ki je bila zaveznica naših zaveznikov, nikoli pa ne naša zaveznica.

Gospod predsednik! Vemo, da izredne prilike nalagajo diplomatom poseben takt. Toda v vprašanjih življenja in časti naroda, v vprašanjih, kakršno je jadransko, ki globoko, zelo globoko posega v obstoj naroda, je tudi diplomat dolžan, ozirati se ne samo na mednarodni takt, ampak tudi na čustvovanje in občutljivost lastnega naroda. Tu dolguje lastnemu narodu takt in obzir. Ta takt zahteva zase od predsednika narodne vlade tudi milijon zaslužjenega naroda, ki v predsedniku vlade kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev vidi predstavnika svobodne matere domovine, od katere pričakuje besede utehe, energije, samozvesti in iskrenosti v obrambi svojega življenja, svojega prava in svojih idealov. Z boleznim razočaranjem pa odklanja besede o enaki hvaležnosti do vseh zaveznikov, zlasti pa besede o hvaležnosti do Italijanov.

Izvolite, gospod predsednik, vzeti na znanje ta čustva krvavečih src in upoštevajte jih, ker jih navdaja ljubezen, bol in težka izkušnja.

Beležimo s spoštovanjem

Izvrševalni odbor Jadranskega zbora.

V Zagrebu, dne 16. septembra 1920.

Govor posl. Hohnjeca v narodnem predstavništvu.

Gospodje narodni poslanci! Priznava prislovica pravi: Zgodovina sveta je obenem sodba nad svetom. Ta rečenica predpostavlja, da biva in vlada nad človeštvom moralni zakon in njegova sankcija: kazen, ki nastopa, kadar gre za cele narode in države, že na tem svetu. V gotovih velikih dobah bukne ta sodba in kazen z vso silo na dan.

Taka prevažna doba je bila tudi svetovna vojna. Njen rezultat je grandiozna obsodba pangermanskega imperializma in vzporedno z njim tekočih šovinističnih stremeljenj z nemškim narodom zvezanih narodnosti. Veličje te svetovne sodbe in kazni se zrcali ne samo v depoziranju dveh vladarskih hiš, ki ste bili glavni nositelji germanske imperialistične ideje, hohenzollernske in habsburške dinastije, marveč še bolj v popolnem zlorabi nekdanjega tako oblašno nastopajoče avstro-ogrske monarhije. In prav ta zloraba dokumentira krivdo nemškega in mažarskega naroda.

Nemški narod v avstrijski republiki in mažarski narod se sedaj kaj rada prikazuje v vlogi dveh jagnjet, ki sta docela nedolžni na svetovni vojni in njenih grozotah. To pozna so velesile, združene v ententi, zavrnile kot hlimbo. V odgovoru na pripombe avstrijskega kancelarja dr. Rennerja k saintgermanskemu mirovnemu ugovoru je odgovorila ententa dne 2. septembra 1919:

Avstrijski narod deli v velikem obsegu s svojim sosedom ogrskim narodom odgovornost za zla, ki jih je pretrpela Evropa zadnjih pet let... Če bi se bil avstrijski narod tista leta, ki so potekla pred vojno, potrudil, da bi bil zadržal duha militarizma in gospodstvaželnosti, s katerim je bila prejšnja vlada monarhije, če bi bil dvignil istiniti protest proti vojni, bi se bil branil podpirati in ohraniti svoje oblasti, da so mogli nadaljevati vojno, bi se morala tej njegovi obrambi obrniti pažnja. Toda vojno so ob njeni napovedi na Dunaju burno pozdravili, avstrijski narod je bil od početka vojne do konca njen vnet pristal ter ni do končnega poraza na bojišču ničesar storil, da bi se ločil od politike vlade in svojih zaveznikov. Vzpričo tolikih očitnih dokazov se avstrijski narod primerno svetini načelom pravičnosti mora prisiliti, da sprejme nase svoj popoln delež odgovornosti za zločin, ki je povzročil na svetu toliko nesreče.

K temu še pride: zvezne in udružene vlasti se čutijo dolžne ugotoviti, da je bila politika nekdanjih Habsburžanov po svojem bistvu politika, ki naj bi vzdržala hegemonijo nemškega in mažarskega naroda nad večino prebivalcev avstro-ogrske monarhije. Ta sistem nadvlade in pritiska, ki je en narod spravil v nasprotje z drugim in ki ga je avstrijski narod stalno podpiral, je bil eden najglobljih vzrokov svetovne vojne... Avstrijska delegacija — tako nadaljuje ententa v odgovoru — je tudi protestirala zoper tiste določbe v pogodbi, ki urejajo odnose Avstrije do novonastavljenih držav na ozemlju stare monarhije. Zvezne in udružene vlasti se čutijo dolžne povdariti, da slabost, na kateri bo trpela Avstrija, ni nasledek določb mirovne pogodbe, marveč izvira iz politike nadvlade, katere se je avstrijski narod držal v preteklosti... Politika nadvlade je

kot neizogibno posledico povzročila zlorabo in iz tega zloma je zrastle sedanji težki položaj Avstrije.

Kak v vidimo iz navedenih besed, je sodba entente o avstrijskem narodu stroga in ostra. Ne da se pa reči, da bi te ostri in docela pravični sodbi tudi odgovarjala vsa določila saintgermanske pogodbe.

To velja predvsem o odškodnini, ki bi jo morala dobiti naša država; saj koncedira § 179 Avstriji, da njena sredstva ne zadoščajo, da bi se zajamčila popolna poplava vseh izgub in poškodovanj, vsled česar škoda, storjena v novoosvojenih krajih, sploh ne pride v poštev. Ta zadeva je iz mirovne konference prenešana v komisijo o reparaciji (= za naknadu štetje), ki bo tudi morala rešiti druga vprašanja, zlasti vprašanja finančnega značaja (vprašanja o predvojnih dolgovih bivše Avstrije, o odkupu javnih domen itd.).

Preveliko obzornost proti Avstriji kaže tudi rešitev vprašanja državnih mej med Avstrijo in našo državo. Ententa sicer zatrjuje:

»Zvezne in udružene sile so se v obče po močeh trudile, da so se meje med državami nekdanje avstro-ogrske monarhije potegnile na pravičen način in tako, da bo v Srednji Evropi naseljen stalen mir... Glede Jugoslavije so zvezne in udružene vlasti po možnosti sledile priznanim jezikovnim mejam.«

Proti temu pa je treba ugotoviti, da je bila, kar se tiče nas Slovencev, dana možnost, bolje in pravičneje slediti jezikovnim mejam. To poudarja tudi odbor za ispitivanje zakonskega predloga o saintgermanskem mirovnem ugovoru v sojem poročilu:

»Učinila se je našemu narodu nepreboljiva nepravda, da cela severo-zapadna opština kao n. pr. naše istorijsko gospodstvo polje, nego čitavu prostranu teritoriju. U Koruškoj je starom našem neprijatelju izručen čitav slovenski doo Ziljske medjašnja linija seče naše narodno telo i odcepa od njega ne samo pojedine krajeve doline i skoro sva slovenska okolina Beljaka kao da mu se htela podeliti nagrada za njegovo hiljadugodišnje ugnjetavanje našega naroda. I u Štajerskoj oduzima ugovor o miru od naše neprekidne narodne teritorije čitav niz krajeva i opština i sprečava gospodarski spoj izmedju Maribora, Ljutomera i Prekomurja time da jedan deo železnice medju Spiljom in Radgonom, kao i Radgonu samu s potpuno slovenskim selima, severo od grada, propušta Avstriji.«

Storila se nam je torej krivica na celi zapadni in severni mej. Kaj je ententa napravila iz slovenske Koroške, to se je danes že večkrat povdarjalo. Če je deželna vlada v Ljubljani morala radi postopanja plebiscitne komisije na Koroškem podati ostavko, ker ne more nositi odgovornosti, je to signatura zunanje-političnega položaja in dokaz velike »naklonjenosti« in »pravičnosti« naših zaveznikov proti naši državi.

Kar se tiče Štajerske, je naša nujna zahteva, da postopa delimitacijska razmejitvena komisija sine ira et studio, to je brez protežiranja Avstrije in brez zastopljanja naše države in njenih pravic. Nikakor ne moremo dopustiti, da bi duh, ki obvladuje to komisijo in njeno delo, bil prejšnjim z vonjem italijanskih simpatij za Avstrijo. Mi izjavljamo, da od tega, kar nam že daje tekst mirovne pogodbe, absolutno ne odstopimo. K temu morajo priti tudi oni kraji, ki sicer ležijo onstran na splošno določene črte, ki pa iz narodopisnih, gospodarskih, politično- in cerkvenoobčinskih in šolskih razlogov spadajo k nam. Izjavljamo, da bomo znali svoje pravo konsekvenco braniti tudi proti takim, ki so oficielno priznani kot naši prijatelji.

Naša država se je v pogodbi, sklenjeni z Zedinjenimi državami Amerike, z Anglijo, Francijo, Italijo in Japonsko, obvezala, da prizna vsem državljanom brez ozira na raso, jezik in vero enakost pred zakonom in iste meščanske in politične pravice (§ 7); da imajo državljani, ki pripadajo etničnim, verskim ali jezikovnim manjšinam isto pravo, da si ustvarjajo dobrodelne, verske in socialne ustanove, kakor šole in druge izobraževalne ustanove, ter da jih sami upravljajo (§ 8), da se v mestih in krajih, v katerih stanujejo v znatni meri državljani drugega jezika, v osnovnih šolah pouk in vzgoja vrši v njihovem lastnem jeziku (§ 9).

Naša država te svoje obljube in obveze tudi vestno izpolnjuje. Avstrija je prevzela iste obveze in obljube z ozirom na državljane druge narodnosti (§ 62-69 saintgermanske mirovne pogodbe). Ali jih tudi izpolnjuje? Čehi na Dunaju, ki so se toliko časa prej pod monarhijo in tudi sedaj pod avstrijsko republiko morali boriti za češke šole, znajo o tem dosti povedati. Še več pa znajo o tem povedati naši ubogi slovenski rojaki v onih delih Koroške, ki spada pod Nemško Avstrijo, ki ne dobi o svojih internacionalno jim zajamčenih pravic ne v cerkvenem in ne v šolskem oziru. Mislim, da velja tu princip reciprocitete. Češar ne dobi Slovenci v Nemški Avstriji, do tega tudi Nemci pri nas nimajo pravice. To načelo je internacionalne važnosti in po njem se bomo mi tudi ravnali. (Živahno odobravanje in ploskanje).

Nemci so si ustanovili svoje prosvetno društvo pod imenom »Schwäbischer Kulturbund«, ki ga sedaj razširjajo po celi naši državi. Firma je sicer prosvetna, ne ve pa se, ali bo tudi ves obrat zgolj prosveten. Če bodo v obrat posegali ljudje, ki so bili nekdanj najstrupenejši nasprotniki pravice slovenskega naroda in jugoslovanskega ujedinjenja, kakor n. pr. dr. Mravlag v Mariboru, ki je na društvenem zborovanju v Novem Sadu govoril o krivicah, ki jih daje Slovenci delajo Nemcem v naši državi, je opravičen sum, da je prosveta samo plašč, pod katerim se bodo skrivale čisto drugače stremeljanja. Ne smemo pustiti iz vidika, da je med nemškimi svetom še vedno močna in delavna velikonemška struja, ki se hoče teh prosvetnih organizacij posluževati kot postojank na svojem prodiranju proti jugu in vzhodu, proti Jadranu in Balkanu. Naša država, držeč se mednarodne pogodbe, dovoljuje Nemcem dobrodelne, socialne in izobraževalne organizacije. Kaj pa Avstrija proti našim slovenskim rojakom, ki so morali ostati pod njeno oblastjo? Ali bo Avstrija pripustila slovensko prosvetno društvo, ali ne bo ovirala njegovega delovanja? Tudi tukaj je treba, da pride do veljave načelo reciprocitete.

Gospodje narodni poslanci! Dovolite mi, da ob priliki ratifikacije mirov, pogodbe z Avstrijo tudi na kratko omenim veliko zaslug slovenskega naroda za obrambo jugoslovanske zemlje proti germanizacijskim nakanam nekdanje avstro-ogrske monarhije. Z uma svitlim mečem je naš narod stal na braniku jugoslovanske zemlje. Postavljen na najbolj eksponirano točko je moral vzdržati najhujše napade, odbijati najsilnejše navale z vsemi materialnimi in duševnimi sredstvi opremljenega germanstva. Njegovo glavno orožje ni bila ne številnost njegovih pripadnikov, ne materialna sila, ampak moč našega naroda je bila njegova izobraženost, njegova umska in moralna izobrazba. Naše izobraževalne organizacije, ki smo z njimi prepletki celo našo slovensko domovino, so bile glavne barikade, ob katerih se je lomil in zlomil germanski naval. Sedaj, ko imamo lastno nacionalno državo, bodo naše izobraževalne organizacije izgubile značaj boju in odporu namenjenih barikad ter bodo vse svoje delo posvečale lepemu cilju, da se ohrani naš narod na prejšnji višini prave ljudske izobrazbe ter da se dviga vedno više. Toda na zapadu in jugu naše slovenske zemlje, kjer naš narod še vedno ječi pod tujim jarmom, bo izobraževalno delo med ljudstvom moralo skrbeti za to, da se zgradijo in ohranijo one jake barikade, ob katerih se bo razbil naval raznarodovalnega italijanizma. Prava narodna prosveta in moralna jakost je tisto orožje, ki bo osvobodilo tudi naše brate na zapadu in jugu ter jih pripeljalo v osvobodeno in ujedinjeno domovino. (Živahno odobravanje in ploskanje. Klici: »Živelj Slovenci!« — Govorniku čestitajo.)

Kdo je kriv?

Slišim, da je za časa moje odsotnosti »Sl. Narod« prinesel neko mojo pridigo pod naslovom »Kdo je kriv?« In baje »Donovina« tudi. Ta me menda tudi poziva in vprašuje, zakaj da nič ne odgovorim. In ker se nisem nič odzval, me proglašajo za lažnivca in obrekovalca.

Da so začeli »napredni« listi prinašati pridige, to je gotovo hvalevreden napredek. Vsako soboto bi bila ena potrebna.

Naznanjam pa, da sem bil med tem na Koroškem. Zakaj, ne bom razlagal. Šel sem na željo merodajnih oseb. Zaradi tega sem molčal in zaradi Koroške bom še nekaj časa molčal — kakor zelo me mika odgovoriti na vprašanje »Kdo je kriv?« Če človek gleda bolečine naše domovine na meji, se mu zazde naši domači prepripi po listih še bolj pregrešni. Pa tudi izrečno so mi rekli: Vi se pripravite med seboj po listih, pa nič ne pomislite, kako to nam škoduje! Naša kranjska omejenost nam ne da videti in čutiti potreb naših bratov, ki so v težki borbi z ljutim nasprotnikom.

Kakor hitro pa bo mogoče, bom odgovoril v »Slovincu« na vprašanja »Kdo je kriv?« Toliko zaenkrat, da potolažim radovedne vprašalce, ki zahtevajo od mene odgovora. Jan. Kalan.

Savli.

V včerajšnjem »Slovenskem Narodcu« je napisal dr. Tavčar uvodni članek, v katerem razklada svoje nazore o naši bodoči ustavi. Dr. Tavčar je bil celo življenje navajen komandirati, ni čudno, če tudi v tem članku sodi in obsoja z gesto moža, ki ima dar nezmotljivosti. Nezmotljiv je bil, ko je z zagrizenostjo fanatika zagovarjal najstrožji centralizem v državi in smešil se gorjupostjo svojega sarkazma one, ki so javnost iz polnega prepričanja in najboljših namenov svarili pred centralističnim režimom v naši državi. Vsakemu otroku je bilo od začetka jasno, da je za našo državo, tako diferencirano po raznolikosti političnih, gospodarskih, socialnih in predvsem kul-

turnih razmer, centralizem naravnost poguba. Ves liberalizem in socializem z dr. Tavčarjem na čelu je obsojal nas, ki smo pobijali nasilno in pogubonosno centralistično politiko naših demokratov, za separatiste, izdajavce in protidržavne elemente. Kakor je bila tedaj vsa dr. Tavčarjeva avtoritativna politika in politika vse njegove stranke za državo in še posebej za Slovenijo naravnost katastrofalna, pravtako niso njegove tirade v včerajšnjem »Narodovem« članku nič manj naivne. Zanj je jasno, da so vsi, ki imajo pri naši vladi kaj besede, otroci in niso še videli knjige od znotraj, še manj so pa pogledali v naše državne razmere. Tako govori dr. Tavčar, in ker on to pravi, mora biti seveda tudi resnično. Nerazumljiva je nam samo njegova jeza na one, ki se ustavljajo terorističnim centralistom in branijo proti njim našo avtonomijo, ki je tudi po dr. Tavčarjevem pozmem spoznanju za nas edino rešilna. Vse te bi dr. Tavčar najrajši že videl na vislicah, ječah in natezalnicah. Nima besede proti raznim Pribečevcem, ki so s svojo zločinsko politiko pravi grobokopi države, nima besede obsodbe proti belgrajskim mogotcem, ki brezvestno teptajo naše pravice, ugotovljene v slovesno proglašanih listinah, pač pa proklinja one, ki so imeli poguma in vesti dovolj, da so se uprli nasilnežem, ki sede na ministrskih sedežih. Prepričani smo pa, da se bo dr. Tavčar v kratki dobi preril tudi do tega spoznanja, da bo te more vsaj na tihem v srcu blagoslovljal. Napredek v njegovem mišljenju že opažamo: Teoretično je že spoznal pogubnost centralizma, želimo mu še, da tudi v vprašanju avtonomije ne ostane pri praznih besedah.

Njegov mlajši politični sodelavec, vseznal dr. Žerjav, sklicuje za danes anketo glede naše ustave. Iz dr. Kramerjevega govora in iz omenjenega oklica je jasno, da hočejo tudi absolutni centralisti, ki jih predstavljajo pri nas naši mladi liberalci, precej vode priliti svoji centralistični gorečnosti. Pri njih seveda ni rodila tega sklepa pamet, ampak bojazen pred volitvami. Naše ljudstvo v celoti odklanja centralizem in si bo matematično gotovo izvojevalo obsežno avtonomijo. Liberalci hočejo sedaj ljudstvu nametati peska v oči, da bi si vsaj vnekoliko zboljšali svoje volivne šance. Po volitvah bodo seveda s staro ljubenzijo podpirali vsako centralistično stremeljenje. Kajti liberalci mora biti centralist. Na centralizem je navezano življenje liberalnih strank.

Tudi »Napredek« se je danes postavil na avtonomistično stališče. Bahato se trka na prsi, češ, da je edini on in njegova stranka iz nesebičnih nagibov avtonomistična. Zopet en Savel več. Iz tega razloga mu odpustimo tudi prikrite in odkrite izpade na nas, s kojimi pokriva svoje umikanje in odmikanje od Belgrada. Vidi se: volitve so pred durmi. Stranke iščejo volivnih gesel. Naše ljudstvo pa že dovolj pozna te centralistične avtonomiste, ki so mu naklonili vso gospodarsko, socialno in kulturno mišerijo, v katero je padla Slovenija. Vsa njihova platonična ljubezen za avtonomijo, ki prihaja poleg tega še vse prepozno, jim ne bo več pomagala. Ljudstvo vidi njihova dejanja, ta jih bodo sodila in obsodila. Eno veselo dejstvo je treba vprico splošnega govorjenja o avtonomiji le konstatirati: Avtonomistična misel je na pohodu. Nobena sila je ne bo več ustavila, najmanj pa tako razbita stranka, kakor je naša liberalna.

Italija proti našemu prodiranju v Albanijo.

LDU Pariz, 18. sept. (DunKU) Kakor poroča »Echo de Paris«, je italijanska vlada včeraj diplomatično nastopila pri belgrajski vladi, da bi obrnila pozornost jugoslovanske vlade na stalno napredovanje jugoslovanskih čet v Albanijo in da bi jo opozorila na določbe mirovne pogodbe. Upajo, da se bosta tudi angleška in francoska vlada pridružili Italiji in njenim zahtevam.

Vrnitev vojnih ujetnikov.

DLU Kovno, 18. sept. (DunKU) Tukaj se vrši mednarodna konferenca, ki bo delovala na to, da se prepeljejo vojni ujetniki v domovino. Pogajanja uspešno napredujejo in upati je, da bodo zadnji nemški in avstrijski vojni ujetniki v najkrajšem času mogli zapustiti Rusijo ter se odpeljati v domovino.

Črnogorski general napade Skader?

LDU London, 18. sept. (Reuter) Kakor javljajo iz Rima, namerava bivši črnogorski general Martinović napasti Skader s 3000 mož.

Koji na severu.

LDU Varšava, 18. sept. (Poljska brzojavna agentura.) Frontno poročilo z dne 17. t. m.: Na desnem bregu Sereta so za-

sedle napredujoče ukrajinske čete Czertkow in Buczac ob Strypi ter Sewloko in Wyśnewiczi. Ukrajinski konjeniški oddelki so izrinili sovražnika iz mesta Podhajce. Pri zasledovanju bežečega sovražnika so naše čete zasedle Sezany ob Zloti Lipi ter mesto Narajow. Na severu zasledujemo bežečega sovražnika na vsej črti od Dnjestra do plinskih močvirij. Prebivalstvo osvobojenega ozemlja, topot celo judovsko, navdušeno pozdravlja poljske čete. Boljševiki so te pokrajine opustošili ter odpeljali vse žito. Pri Kobrinu smo odbili sovražen napad. Pri črti Dnjeper-kanal Buga-rika Muchawiec smo odvrgli vse sovražne napade. Severno od Bialowskega pražozda ob Sweloczu ter pri Grodnu boji predstraž po večini malenkostnega pomena.

Delausko gibanje v Italiji.

LDU Berlin, 18. sept. (DunKU) »Berliner Tageblatt« javlja iz Bazla: Iz Milana javljajo, da je trajalo zborovanje delodajalcev v četrtek do polnoči. Po deloma viharjih razpravah so se zedinili v tem, da se dovoli delavcem, da nadzorujejo obratovanje s pogojem, da ne dovolijo strokovnim organizacijam nobenih monopolnih ali vodilnih mest, ampak da delujejo ti sveti za dobrobit splošnosti skupno z vodstvom obratov in da ne nosijo nikake odgovornosti. Prestopki v tem oziru se kaznujejo. Za čas zasedbe ne bodo izplačevali plač. Končnoveljavni sporazum z delavci naj se sklene šele po izpraznitvi tvornic. Industrijski se hočejo tudi udeležiti mešanih odborov, ki jih je zaukazal Giolitti, šele tedaj, ko bodo ti pogoji izpolnjeni. Delodajalci so zaprosili zastopnika vlade, naj se vprašanje obratnih svetov reši še pred vprašanjem delavskih plač, in sicer sporazumno z delavci. V to svrhu sta obe stranki imenovali svoje komisije.

ŠVICARSKA VOJSKA ODPRAVLJENA.

LDU Bern, 17. sept. (Švicarska brzojavna agentura.) Zvezni svet je sklenil, da se odpravi aktivna švicarska vojska. S tem so razveljavljeni vsi z vojno v zvezi stoječi sklepi in naredbe, nanašajoče se na armado.

SPOR V ENTENTI.

LDU Dunaj, 18. sept. (DunKU) »Neue Freie Presse« poroča po newyorškem poročilu iz Washingtona: Amerikanska vlada stoji na istem stališču kakor angleška, da se je treba upreti francosko-belgijskemu sklepu, po katerem naj bi bila Nemčija izključena od diskusije o odškodnini.

Politične novice.

+ Jugoslovanski legionarji so se te dni vrnili iz Rusije, tako da je danes velika večina Jugoslovancev, ki so v Sibiriji služili v jugoslovanski dobrovoljski armadi, srečno prispela domov. Med njimi se nahajajo tako dobrovoljci, ki so od leta 1916 sem služili v Jugoslovanskem korpusu v Odesi ter se vdeležili bojev zoper Avstro-Germance v Odesi, kakor oni, ki so pozneje iz vojnega ujetništva prestopili v našo jugoslovansko dobrovoljsko organizacijo, odpočetka pod okriljem čehoslovaške armade v Sibiriji, pozneje samostojno kot I. Jugoslovanski polk v Tomsu pod vrhovnim poveljstvom generala Janina, ki so ga zavezniki naznačili za generalisimusa inostranskih vojsk v Sibiriji. Naši prostovoljci so tako kot vjetniki kakor kot vojniki Odeškega korpusa in dobrovoljske armade v Sibiriji preizkusili mnogo gorja, vedno visoko držali zastavo jugoslovanskega naroda na razna nasprotstva in neverjetne težkoče ter varovali čast in ugled našega naroda v daljnji Rusiji. Naša država, ki je bila zaposlena z drugimi važnimi deli, se zanje ni mogla zavzeti, kakor bi bilo želeli in treba, dokler se ni poslala v Vladivostok Voja Misija SHS, ki je prispela tjakaj začetkom leta 1920 in pod vodstvom podpolkovnika Žarka Mišića, takoj začela z evakuacijo jugoslovanskih vojnih odredov iz Sibirije, ki so bili vsled prodiranja boljševiške armade skrajno ogroženi. Moramo konstatirati, da je g. podpolkovnik Mišić svojo težavno nalogo izvršil z vso energijo, spretnostjo in vestnostjo ter pokazal enako ljubezen in skrb tako do Srbov, kakor do Hrvatov in Slovencev. Zasluge šefa Voje Misije, podpolkovnika Mišića so tako velike, da mu ne morajo biti hvaležni samo očetje, matere, žene, otroci in sorodniki vseh naših dobrovoljcev in vjetnikov, temveč naša domovina vobče! Dobrodošli, fantje, na naših domačih tleh, kjer bodo vaše izkušnje, vaše zmaže in trpljenje veliko pripomogle k utrditvi in uglobljenju našega narodnega in državnega edinstva! Spričo tega je pač žalostno, da so naše oblasti pokazale kaj malo zanimanja za naše dobrovoljce, poseben pa vojaške. O tem bi se dalo pač veliko povedati, ali spričo velikih in važnih nalog, ki našo državo čakajo v bližnji prihodnosti, je boljše, da pozabimo na marsikaj in samo pozivljamo naše sinove, ki so se vendar enkrat vrnili iz Rusije, nai z

združenimi močmi pripomorejo k temu, da se okrepi edinstvo naše države, naj bodo tega ali onega mišljenja! V tem imenu bodite prisrčno pozdravljeni!

+ Zenialna rešitev ustavnega vprašanja v Jugoslaviji se je porodila gospodu mestnemu županu dr. Tavčarju, ki ga kot moža in človeka sicer čislamo. Toda kot politik — in ni on osebno tega kriv — je s politiko svoje JDS stranke »daleč za kalcem ure modernega socialnega razvoja. Po njegovem mnenju se da ves ustavni problem v Jugoslaviji rešiti in en mah. »Glavna točka bodoče ustave bodi obsežna v priprostem (masno tiskanem) stavku, da je Jugoslavija enotna, monarhistična država pod Karađorđjevičevu dinastijo. S tem je najvažnejše povedano.« Ta recept je seveda zelo enostaven za gospoda mestnega župana in pa za njegove strankarske prijatelje. Toda za ljudstvo je še nebroj mnogo važnejših vprašanj, ki so važnejša, da bi se dala izraziti v tako »priprostem« stavku.

+ Avtonomističen kompot s centralistično pečenko. Tako bi se moral nazivati snočni članek »Slov. Naroda«, v katerem ljubljanski župan na dopustu razlaga, »kakko ustavo potrebujemo.« Prvi del članka (ki ima dva konca, kakor vsaka pametna reč) se konča z geslom, da rabimo »veliko, veliko avtonomije«. Človek bi kar zavrisnil od veselja, da se je gospod župan spremenil v takega avtonomista. Toda drugi konec (in ta konec je jedro članka) je dokaj bolj tragičen. Bereš, bereš in spoznavš, da je pri gospodih demokratih avtonomističen, le prvi del, zadnji strogo centralističen. Gospod župan si misli: Zaigraymo violino, da bodo na koncu ljudje poslušali še gramofon. Prvi del slepi oči, da ne vidijo centralizma, pri katerem je konec vse demokratske modrosti. In da gospod župan v tem oziru ni nič boljši ko njegov prijatelj dr. Kramer, sledi iz stavka: »Zahtevamo ustavo, da bo pri takih pripetljajih — ko bi se bunila ljubljanska vlada — imel ministrski predsednik samo eno pot — brzojaviti generalu Dokiću, da vrže puntarja v ljubljanski deželni palači v ječo in železje.« — Ta stavek je človeka dr. Tavčarja sicer nevreden, a politiki dr. Tavčarja in vsej demokratski stranki dela neizmerno žast. Avtonomističen sme vsakdo biti le toliko časa, dokler niso v nevarnosti interesi liberalnih kapitalistov. Kdor pa stopi kapitalistom na prste, naj ga general vrže v železje. In taka naj bo avtonomija, demokracija in svoboda, ki nam jo obljublja demokratska stranka! Bogme, Balkan se začelja že na ljubljanskem magistratu!

Koroško pismo.

Celovec, 15. septembra.

Nemci so začeli sedaj po gotovem načrtu z agitacijo od osebe do osebe. Niman sicer vpogleda v njihove načrte, ampak sodeč po znanih mi okoliščinah in dejstvih — bo njihov načrt nekako tak-le: Predvsem je treba ljudi, ki so trdno slovenskega prepričanja, če le mogoče pobiti, ali jim sicer škodovati na zdravju. Brez šale! Dejanski napadati, pretepati in pobijati naše ljudi, to je sedaj glavna agitacijska metoda Nemcev. Vsak hip pride kaka taka pritožba. Včeraj je neki plačan nemški tolovaj — za pretepe in dejanske napade so seveda ti nemški banditi posebe plačani — pri belem dnevu na glavnem celovškem trgu dejanski napadel urarja L. iz Borovelj — in to vprico varnostnih organcov, ki so se celo posmehovali in izjavljali, da ne morejo ničesar storiti proti temu.

Poudarjam: to se godi pred nosom prav tiste visoke ententne komisije, ki vtika svoj visoki nos v vsako, še tako brezpomembno stvar, če se tiče zaščite Nemcev, nikoli pa tja, kjer vlada nemški teror in nemško nasilje. Potem se pa drzne še kdo zahtevati, da naj se odstranijo naši varnostni organi iz cone A. — Zahteva, da naj se orožništvo utraktivira, (da bi bilo pol Nemcev pol Slovencev), je pa že potencirana blaznost. Seveda je ta zahteva le plod fantazije nemčurjev, ampak značilna je. Kdo pa naj jamči, da bi tak-le nemški orožnik sam ne pobijal in streljal Slovencev? Žalostnihkušen ima naše ljudstvo od lani dovolj.

Ne, ne; uprava v pasu A je v naših rokah, ostati mora v naših rokah, in naša uprava mora skrbeti za red in mir, ki sta zajamčena zopet le tedaj, če ostane uprava v naših rokah z vsemi, za vzdrževanje reda potrebnimi sredstvi in organi

Da omenjam še enkrat dan na dan množično se napade! Gotovo je, da so napadali plačani zato ali pa šele bodo. — Ravno tako gotovo je tudi, da so vsi napadi in ogroženja življenja ter imetja Slovencev sad onega brezmejnega javnega hujskanja Nemcev in celo uradnih organov ter oficijelnih zastopnikov nemške Avstrije, ki se venomer ponavljajo na vseh njihovih shodih in prireditvah. — Da nosi velik — če ne pretežen del krivde krščanska-socialna stranka z nacional-

Izraelu je radi tega velikansko ogorčenje. Gospodje Mojze in Morici so od prejšnjih ogrskih oblasti bili vajeni, da se jim je vse klanjalo, tudi ministri. Pa vsaka stvar do svojega časa — in tako je sedaj tudi tem židovskim protežirancem odklenalo. Vladi priporočamo, da še večkrat vzame metlo v roke!

p Odsek za prehrano je izdal na podlagi intervencije nekega odvetnika milijonarju Hertelendiju dovoljenje, da sme izvoziti iz Prekmurja več vagonov pšenice, ki je bila od civilnega komisarijata zasežena za prehrano ubožnih slojev. Zasega odvisnega pridelka zruja se je izvršila pri vseh veleposesnikih. Ta sklep komisarijata je žel splošno priznanje in odobravanje vsega prebivalstva. Sedaj pa odsek za prehrano podpira prekmurske milijonarje v škodo revnega in nepreskrbljenega prebivalstva. Kmetska zveza in vse prekmurske korporacije so poslale proti temu ukrepu oster protest na vse merodajne oblasti in odločno zahtevale, da odsek za prehrano povrne to izvožno pšenico prekmurskim revežem po isti ceni, kakor je bila prodana iz Prekmurja.

p Živine je v Prekmurju zelo veliko. Deputaciji, ki se je nedavno oglasila v Ljubljani pri vladi, se je obljubilo, da bo tudi za Prekmurje dovoljena prosta kupčija z živino. Kakor pa vidimo, vlada tega podrejenim oblastem ni sporočila, kajti pred kratkim je bil neki ubogi medijumski kmet od namestništva civilnega komisarijata v Lendavi kaznovan z zapleno dveh svinj, katere je kupil za plemo v Prekmurju. Proti temu je šel na vlado protest prekmurskega prebivalstva. Nihče ne more razumeti, zakaj vlada samo vnovčevalnici, mešarski zadrugi in demokratskemu izvozničarju — milijonarju Predoviču — dovoljuje nakup živine po Prekmurju. Poslanci — intervenirajte!

Koroške novice.

k Celovec, 18. septembra. Danes so izšle avstrijske poštne plebiscitne znamke. Cena je precej slaba: Serija stane 175 kron. Kakor se čuje, bo tudi naša uprava izdala enake znamke.

k Celovec, 18. septembra. V tukajšnjih krogih se čuje, da bodo pristigli dvema tukajšnjima pticama široke peruti, da ne bodeta mogli letati v cono A. Ti polhlevni ptici sta dva tukajšnja dnevnika.

k Umrl je v Pokrčah Matej Weiss, oče pokrškega župnika. Pokojnik je bil mož kremenitega značaja. Rodil se je leta 1846., vedno je bil navdušen Slovenec in je nekdanj marljivo sodeloval pri slovenskih pasijonskih igrah, ki so se posebno igrale v okolici Vrbe in Kostani. Rajnik je kar hrepel oddati svoj glas za Jugoslavijo.

k Nesreče v Kotljah. Kotlje pri Guštanju je lani zadela nesreča, da so tam skoraj cel mesec gospodarili folksverovci in rdeče čete, ki so napravili ogromno škodo, katero je vlada le deloma popravila. Toča je letos pobila kmetom vse poljske pridelke. Posebno žalostna je jesen pod goro sv. Uršule. Drugod se šibi drevje pod težo sadja, tu je pa vse oskubljeno. Žitnega pridelka ni nobenega. Najhujše je pa, ker ljudje niso dobili semen, dasi so se obrnili na Kmetijsko družbo in na žitni zavod, kateri je pa ponudil za jesensko setev — semensko koruzo.

Štajerske novice.

š Shodi Kmetske zveze bodo danes pri Sv. Marjeti, pri Sv. Miklavžu, v Rušah, v Slivnici. Dne 22. septembra bo velik shod v St. Janžu na Vinski gori. V nedeljo, dne 26. septembra v Sevnici ob Savi, v Braslovčah, v Šmartinu ob Paki.

š Velik ljudski tabor bo zboroval v nedeljo 26. septembra v Skalah pri Velenju.

š Čebelarški tečaj, katerega bo vodil znani strokovnjak Ivan Juvancić, se bo vršil 19. in 20. septembra v Rušah. Teoretično in praktično predavanje bo vsak dan od 8. do 12. in od 14. do 18.

š Iz ljutomerskih gor. O cenah za letošnji most se še nič ne ve, za lansko vino se plačuje po 14 do 16 kron. Upanje na prav dobro kapljico raste. Portugalec, ki se je bral pretekli teden, je kazal 18—22, burgundec 20, šmarnice 16—18, podberivec pa 14—16 stopinj sladkorja.

Ljubljane novice.

lj Katehetje ljubljanskih ljudskih in meščanskih šol se vabijo na konferenco, ki bo v ponedeljek 20. t. m. ob 17. v semenišču.

lj Vstopnice za »Scapinove zvijače« se dobe še danes dopoldne v trafikli gospe Modiceve v Kopitarjevi ulici in popoldne v pisarni Ljudskega odr.

lj Krekova prosveta. Danes popoldne ob 6. uri predavanje. Predava profesor Mazovec. (k)

lj Klub »Soča« opozarja rojake iz zasedenega ozemlja, kakor tudi vse rodo-

ljubno ljubljansko občinstvo, da priredi svojo prvo veselico dne 3. oktobra t. l. v vseh gornjih prostorih Narodnega doma. Natančni spored se bo v kratkem objavil. Člani kluba dobe svoje članske izkaznice pri tajniku g. Kuretu v Splošnem kreditnem društvu na Aleksandrovi cesti št. 5 od 9. do 12. ure dopoldne. Istotam se sprejemajo tudi novi člani in se dajejo vse potrebne informacije. (k)

lj Ljubljanski trg. Protekli teden je bilo tržno življenje manj živahno. Trg se nahaja pod pritiskom naraščajoče draginje najvažnejših živil. Siljajno ponudbe iz inozemstva so povzročile izvoz prašičev. Tako ponujajo dunajski trgovci za prašiče, postavljeni v Maribor, po 39 jugoslovanskih kron za 1 kg žive teže ter prevzamejo sami vse druge stroške. Ofteri iz Češkoslovaške tudi daleko presega naše dosedanje cene. Ker je tudi število prašičev v Hrvaški in Srbiji letos močno zmanjšano, se čuti izvoz še bolj. Za Slovenijo bo oskrba z masčobnimi izdelki važno vprašanje, ker je tudi pri nas zmanjšano število prašičev in vsled zelo drage krme tudi ne bodo kvalitativno uspeli. Na ljubljanski trg danes sploh ne prihajajo v omembe vrednem številu domači prašiči, kar zelo otežkoča trgovanje s prašičji izdelki. Grozi težko podražanje masti, in tudi prašičje meso se bo komaj obdržalo na sedanjih cenah 28 in 24 K za 1 kg. Kranjske klobase so se podražile za 4 K pri kilogramu. Konzum klobas postaja živahniji. — Istotako se čuti pomanjkanje telet. Ker se je Ljubljana zalagala v veliki meri s prekmurskimi teleti in nastaja jeseni v Prekmurju redno pomanjkanje telet, je uvoz odtod več kot na polovico reduciran. Domačih kranjskih telet ni mogoče v omembe vrednem številu spraviti na trg, ker kmetje ne dajo telet in je tudi cena previsoka. Kar se pa tiče okusa, pa naša domača teleta visoko nadkriljujejo prekmurska, tako da telečje meso ljubljanskega trga ni prvovrstno. Sedanja cena telečjemu mesu po 20 in 18 K za kilogram, se bo mogoča obdržati samo v slučaju, da nakup v Prekmurju ne bo proglašen svobodnim. V nasprotnem slučaju bo cena telečjemu mesu takoj močno skočila. — Goveje meso ter drobnica ostaja stabilno na prejšnjih cenah in ni pričakovati podražanja. Konzum govejega mesa je velik vsled dragih močnih izdelkov. — Sadni trg je dobro obiskan, posebno kmetski trg, kjer se prodaja sadje za kuho po 2 do 3 K za 1 kg. Grozdja v večji množini še ni na trg. — Trg gob nekoliko pojenjuje, povpraševanje po gobah je veliko. — Zelje v glavah je zelo ceno, dobi se že po 50 vin. kilogram. — Cena kislemu zelju bo padla. — Konzum zelenjave je vedno stabilen, le solata zaostaja v veliki meri vsled pomanjkanja olja. — Jajca prihajajo redko na trg, plačuje se jih po 2 K. Na val na jajca je ogrožen, ker vlada veliko pomanjkanje. — Perutnina prihaja nekoliko močnejše na trg in se plačuje za par lepih piščancev 60 K. — Krompirja na ljubljanskem trgu primanjkuje, ker zahtevajo nekateri kmetje pretirano ceno 2 K 20 vin. za kilogram. Vsled ugodne letine in nemogočega izvoza vsled previsoke cene našega krompirja, bo cena krompirja padla. — Konzum masla ni posebno živahen vsled visoke cene fine moke in sladkorja.

lj Kazni radi previsokih cen. Policijsko ravnanje naznanja: Turk Jakob, branjevec, Rožna ulica 19, je prodajal 13. 8. 1920 jabolka po 6 K kg, dasi je bila cena oni dan 4 K; — 100 K globe in 3 dni zapor. — Vrečar Neža, branjevec, Moste 35, je prodajala 4. 9. češplje kg po 5 K, cena 3.50 do 4.50 K; kazen 100 K in 3 dni. — Juvan M., branjevec in gostilničarka, Sv. Martina c. 26, nima še označenih cen, dasi je izšla naredba že 11. 11. 1919, na 100 K in 3 dni. — Špiro Jokič iz Trsta je pripeljal 17. 6. 1920 veliko količino nogavic, katere je prodajal po čezmerni ceni na debelo. On je jestvinčar in ker je verižil na debelo z nogavicami, se je kaznoval na 1000 K globe in 8 dni zapor. ter zapad nogavic. Druga instanca je to razsodbo potrdila, a mu milostno odpustila zaporno kazn. — Viktor Fritsch, rojen 1878 na Dunaju, strojnik, je stanoval v Ljubljani in verižil z valutami in manufakturo. Sedaj stanujoč v Trstu, kjer živi slično. Dne 3. septembra je bil kaznovan na 3000 K globe in 2 dni zapor. Je bil tudi izgnan iz naše kraljevine. Imel je seboj veliko količino denarja, kateri se mu je zaplenil, a ker je bil last njegove ljubice Suppančih iz Trsta, katera dolguje naši finančni upravi na davkih 97.000 K, se je predal denar davčnemu uradu. — Anton Prusnik, mesar, Udmat 37, je prodajal 24. marca 1920 meso po 24 K mesto po 20 K in je bil kaznovan 29. aprila na teden dni zapor. — Matiju Oreku, trgovcu, Kolodvorska ulica 26, je bilo 18. junija 1920 zaplenjeno 3 obleke in 2 para čevljev, ker je navijal cene s tem, da je izstavljal isto blago z višjo ceno. Zaplenba čevljev je dvignjena, zato ostane tridnevna zaporna kazn, 3000 K globe in zapad obleke. — Franc Oblak je nakupil pri Balkanu, kjer je nameščen, sukno, katero je prodajal naprej s čezmernim dobičkom. Blago se je zaplenilo in 6000 K globe. — Balarić Marija, trgovka, Komenskega

ulica 6, je prodajala na stojnici kruh mesto po 13 K po 18 K kg. — 200 K in 24 ur — razsodba 21. julija — razsodba potrjena.

lj Bivša poštna uradnica aretirana radi vlihotapljanja slabega denarja. — Alpi Irena, bivša poštna uradnica na glavni pošti, odpuščena iz službe, je sedaj v službi na celovski pošti. Dognalo se je, da tam pridno deluje proti naši državi. Prišla je na dopust v Ljubljano skupno z Marijo Kaiser, hčerko nekega puškarja iz Celovca. Obe sta brez rednih potnih listin. Prinesli sta 1000 komadov dvekronskih bankovcev, katere sta žigosali doma skupno s sestrami Kaiserjeve. Posročilo se je organom urada zoper verižnike zalotiti ju. Zaplenili so jima 929 deloma že žigosanih, deloma še nežigosanih dvekronskih bankovcev. Žigi so raznih razstav, zagrebške šumarske, tržaške solita in dunajske. Imenovani sta v zaporu radi zločina golufije.

lj Okradeni čevljar. Ivan Emeršič z Ižanske ceste je ukradel čevljarju Andreju Krvinu 5 parov čevljev. Emeršič se preživlja večinoma z golufijo na ta način, da izvablja od strank denar ali usnje rekoč, da ima doma veliko trgovino.

lj Obrana jabolka. Jabolka in hruške so obrali otroci g. Francu Klinarju na Dolenski cesti.

lj Tatvina na glavnem kolodvoru. Na glavnem kolodvoru je ukradel Josip Teran s Karlovske ceste Ivani Grudnovi denarnico z vsebino približno 180 kron.

lj Vlom v skladišče. Dozdej še neznan storilec so vlomili v skladišče žganjarne Meden na Celovški cesti 78 in ukradli približno 40 steklenic konjaka znamke Deo Duval v vrednosti 2000 kron in s kočije usnjato streho, vredno približno 10.000 K. Poskušali so tudi vlomiti v glavno skladišče, kar se jim na ni posrečilo. Najkrajša železniška zveza iz Slovenije.

Slovenija dobi 40 poslancev.

LDU Zagreb, 18. sept. »Juturnji list« poroča iz Beograda: Snoči je državni odbor definitivno končal delo glede določitve števila poslancev. Definitivno je določeno nastopno število poslancev: Srbija s Staro Srbijo, Macedonijo in Sandžakom 158 poslancev, Hrvatska in Slavonija 93, Crna gora 10, Dalmacija 11, Slovenija 40 oz. 38, kakor bo izpadel plebiscit, Bosna in Hercegovina 63, Vojvodina 44, vsega skupaj 419 poslancev.

Volitve priprave ljudske stranke v Dalmaciji.

LDU Split, 18. septembra. Akoravno še ni gotovo, da se bodo vršile volitve tudi v Dalmaciji, se je že začela volilna agitacija. Ljudska stranka je imela zborovanje v Sinju in v okoljskih vaseh. Neopredeljena dobrovoljska nestrankarska organizacija zbira v svojih vrstah seljake, uradnike in pomorščake. Na njeni listi se na prvem mestu nahaja dr. Trumbić.

Vlada huče upeljati diktaturo.

LDU Zagreb, 18. sept. »Juturnji list« poroča iz Beograda: Včeraj dopoldne je bila seja ministrskega sveta, na kateri so razpravljali o vprašanju plebiscita na Koroškem in glede ukaz-zakonov. Prišli so do zaključka, da mora minister za konstituantno svoj predlog nekoliko izpremeniti in precizirati, ker se po tem predlogu zdi, da bi vlada z njim dobila pravo diktaturo.

LDU Beograd, 18. sept. Parlamentarni klubi so zahtevali od vlade pojasnilo, da našteje zakone, ki bi se imeli urediti z ukazom. Vlada pa teh zakonov ne more našteji, ker se ne ve, kaj bodo zahtevale državne potrebe. Vsekakor pa se mislijo uvesti ti-le zakoni: Zakon za pobijanje draginje, zakon reda in dela, zakon o uradniškem vprašanju, zakon o likvidaciji moratorija in odškodnini ter o posestni pravici sovražnih podanikov. Vprašanje o vsem tem se bo težko moglo rešiti ta teden.

D' Annunzio bo izgnal 700 Jugoslovancev iz Reke.

LDU Bakar, 18. sept. D' Annunzio je sestavil zopet novo listino oseb, ki se morajo izgnati z Reke po novem statutu. Listina vsebuje 700 imen, seveda Jugoslovancev. Tako hoče D' Annunzio polagoma »izčistiti« Reko vseh neljubih elementov, da bi na Reki ostali samo njegovi pristaši.

Tajne revolucionarne organizacije v Italiji.

LDU Reka, 18. sept. Rimska »Tribuna« objavlja dokument, iz katerega izhaja, da obstaja v Italiji obširna tajna delavska or-

ganizacija, ki ima namen, da z orožjem izvede komunistični režim in priznanje sovjetske republike. List opozarja narod, naj o pravem času stori vse, kar bi ta organizacija vsled sedanjega pokreta kovinarskih delavcev utegnla postati fatalna za državo samo.

Prosveta.

pr K predstavi »Lovski tat«, ki se je vršila preteklo nedeljo na Ljudskem odru, še sledeče. Igra ni navadna ljudska igra, pri kateri je mogoče vzbuditi s pomočjo »vsaškega tepčkat« in s par pevskimi točkami naših narodnih pesmi zadovoljstvo in priznanje občinstva, ampak je prava ljudska drama, katere dejanje sloni na treh osebah, gozdarju Hrastu, Pavletu Tratniku in Cilki. Igra je priporočljiva, ker je to prvi korak iz »vsaških tepčkov« in narodne pesmi v čisto ljudsko igro, njen uspeh pa zavisi od — občinstva. Ker je igra prosta teatralike in preračunjenih efektov, zato mora iti bolj v srce kot v mozeg; naše občinstvo je bolj vajeno drugega. Zato režija igre ni bila slaba, ker drugačna ni mogla biti, če izvajamo par podrobnosti, ki so odvisne bolj od hipa. Ustvariti Pavla Tratnika, bi bila še za poklenega igralca zelo težka naloga. In če smo videli v Tratniku pretečene nedelje označene vse notranje dogodilja, da smo mu lahko sledili, je bil to zanj uspeh. I. S.

pr Cvetje z vrtov Sv. Frančiška. Kdor želi kupiti vse letnike »Cvetja«, naj se prijavi tajništvu SKSZ, ali naravnost kat. slov. izobr. društvu št. Vid pri Stični.

Narodno gledališče.

Opera.

Nedelja, 19. septembra Prodana nevesta — izven.

Ponedeljek, 20. septembra, Zaprlo.

Drama.

Nedelja, 19. septembra. Anfisa — izven. Ponedeljek, 20. septembra. Za narodo, blagor — C.

Cerkveni vestnik.

c Jezuitska kapela. Danes zvečer ob 8. uri propoved in litanije. Predmet propovedi: Kdaj bodo gotovo padle cene?

c Shodi Marijinih kongregacij za gospe, gospodične in gde. učiteljice v jezuitski kongregacijski kapeli se prične v tednu po 3. oktobru.

Turistika in sport.

Ilirija : Concordia 2 : 0. V včerajšnji tekmi med Ilirijo in zagrebško Concordio je zmagala Ilirija po krasni, izredno zanimivi napeti igri. Concordia je igrala brez Dubravčiča in Cindriča, Ilirija kompletna, v novi sestavi. Tempo igre je bil oster, vendar pa fair. Danes se tekma ponovi. Concordia bo nastopila kompletna. Začetek tekme ob 17. uri. — Ob pol 16. uri se vrši predtekma Ilirija rez. : Primorje, ki bo brez dvoma tudi zelo zanimiva. Včerajšnji tekmi je prisostvovala mnogobrojna publika, danes bo obisk sigurno še mnogo večji.

Gospodarstvo.

g Sekvestri se opozarjajo, da je oddelek ministrstva trgovine in industrije v Ljubljani slej kot prej kompetentna oblast za vse sekvestracijske zadeve Slovenije in v tem oziru podrejen ministrstvu pravde.

g Obveznice vojnih in predvojnih posojil. Uradno objavljajo: Veliko število naših državljanov ima obveznice vojnih in predvojnih posojil bivše Avstrije in Ogrske izvez mej kraljevine v Avstriji in Ogrski, odkoder se jih za sedaj še ne more uvesti na naš teritorij, ker se nahajajo tam pod sekvestrom. Gospod finančni minister je v zaščito naših državljanov odredil: Da se pozovejo naši državljanji, ki imajo gori omenjene obveznice ter jih niso mogli uvesti na naš teritorij, ker se nahajajo v prej omenjenih državah pod sekvestrom, da jih prijavijo; v Srbiji in Črni gori: Generalni direkciji državnih olgov v Beograd, v ostalih področjih naše kraljevine pa: delegacijam ministrstva financ v Zagrebu, v Ljubljani, Sarajevu, Splitu in Novem Sadu. — Prijave morajo vsebovati sledeče podatke: 1. krstno in rodbinsko ime lastnika, poklic, kraj stanovanja (natančen naslov). 2. Vrsto in številko vsakega posojila, njih skupno nominalno vrednost (po možnosti serije in številke). 3. Podlago, na kateri so se deponovale (n. pr. depot, lombard, ženitbena kavcija itd.) ter vsota dolga, za katero jamčijo. 4. Kraj in zavod, pri katerem so obveznice deponovane. Prijave se morajo vložiti v roku od 15. do včevši 30. septembra t. l., in sicer posebe za obveznice predvojnih in posebe za obveznice vojnih posojil. Ta rok se ne bo podaljšal. Prijave, ki ne bi točno odgovarjale prej označenim predpisom, se ne bodo vnoševale. Strankam.

ki so svojedobno te vrste obveznic prijavile v repatriacijo tukajšnji podružnici »Jadranski banki« ali pa v najzadnjem času »Repatriji«, ni treba vložiti predpisanih objav, pač pa naj v lastnem interesu predložijo tozadevna pismena potrdila, ki so jih prejeli od »Jadranske banke«, oziroma »Repatrije«. Priporočila se, da stranke, ki imajo obveznice posojil v posredovanjem domačih denarnih in drugih zavodov (bank, hranilnic, posojilnic, zavarovalnic itd.) v depozitih, v lombardu itd. v Avstriji in Ogrski, prijavijo obveznice potem teh zavodov delegaciji ministrstva financ v Ljubljani. Vse druge stranke naj vložijo prijave v predpisanem roku direktno tej delegaciji.

gV Trstu padajo cene kavi. V zadnjem tednu so v Trstu znatno padle cene kavi. Santos-kava, ki je stala v maju t. l. 110—120 šilingov za cent s stroški vred v Trstu, stane sedaj 87 šilingov. Cena Rio-kavi se je v istem razmerju znižala na 67 šilingov. Pri teh cenah je nastalo večje povpraševanje po kavi. Glavni vzrok padanja cen so, kakor izjavlja neki braziljanski izvoznik, ki je došel v Trst, v tem, da se manj uvaža v Evropo, in da pričakujejo zelo dobro žetev kave. Računajo, da bo prinesla žetev 12 milijonov bal kave in sicer 9 milijonov bal odpade baje na Santos-in 3 milijone bal na Rio-kavo.

g Izvoz surovega sadja. Vsem interesentom, ki se pečajo z izvozom sadja, se javlja, da so se dosegle z ozirom na valuto in carino važne olajšave in ugodnosti, tako da se izvoz lahko vrši brez posebnih ovir. Izvoz sadja je prost. Carina za 100 kg surovega sadja znaša 8 K. Za sadje je odpravljen zahteva kupnine v zdravi valuti. Ker se torej sadje lahko proda za vsako valuto, odpade pri carin-

jevanju »uverjenje«, ki je delalo največ težav. Izkazati se je treba samo z dotično fakturo ali prepisom fakture. Vsi carinski uradi so dobili strog nalog, da morajo zacarinjenje surovega sadja hitro izvršiti, da gre blago lahko brez ovire svojo pot. Tudi obratno ravnateljstvo južne železnice je obljubilo, da bo po možnosti dostavljalo potrebne vagonne v prvi vrsti za surovo sadje. Posredovalo bo v tej zadevi tudi pri avstrijskih in nemških železnicah, da bodo tudi te dajale na razpolago prazne vagonne za sadje. Interesenti se še posebej opozarjajo, da pravočasno naročajo potrebne vagonne na nakladalnih postajah, z natančno navedbo kam je sadje namenjeno. Glavnemu ravnateljstvu južne železnice je treba tudi sporočiti, kdaj se nakladanje v večji meri začne. Sadje se prevažna kot hrzovozno blago in velja za to blago, nasuto brez embalaže v vagonne, poseben znižan tarif, ki je veliko nižji nego tarif, ki velja za navadno hrzovozno blago.

g Nova velika tovarna cementa v Dalmaciji. Čulo se je že, da hočejo ustanoviti Dalmatinci, ki se vračajo iz južne Amerike, v domovini cementno tovarno. Sedaj prihajajo natančnejše vesti. Podjetni Dalmatince g. Niko Palovšič, večkratni milijonar, ki se je nedavno povrnil iz Južne Amerike, namerava skupno z drugimi svojimi rojaki iz južne Amerike investirati kapital v raznih industrijah Jugoslavije. Eno prvih takih podjetij je cementna tovarna v Rogoznici pri Omišu s kapitalom 40 milijonov. Palovšič je z inženirjem Skrivaničem uredil vse nujne predpriprave in pojde zopet v Južno Ameriko, da definitivno reši vse potrebne glede tovarne. Vrne se v kratkem z najimi stroji za tovarno, da bi se čimprej začelo z delom. G. Palovšič se je za-

interesiral še za druga velika podjetja, ki bi se dala napraviti v Dalmaciji. O tem bo referiral svojim rojakom v Južni Ameriki, ki se pripravljajo v velikem številu na to akcijo.

Dijaški vestnik.

d Kranj - Tržiška podružnica. Na ustanovnem običnem zboru Kranj - Tržiške podružnice S. D. Z. dne 13. sept. v Kranju se je izvolil za poslovno leto 1920/21 sledeči odbor: predsednik Bitenc Mirko, phil.; podpredsednik: Jenko Janez, theol.; tajnik: Strupi Alojzij, theol.; blagajnik: Logar Franc, med.; knjižničar: Oblak Janez, agr. — Vsi dopisi se pošiljajo na naslov: Strupi Alojzij, theol., Strahinj, p. Naklo pri Kranju.

d »Zora«, 9.—10. številka, se je razposlala danes našim p. n. naročnikom. Ker je bila večina tovarišev na počitnicah, ostali pa zaposleni čez glavo, smo se z razpošiljanjem zadnje številke zakasnil. P. n. naročniki naj nam to zamudo blagohotno oprostite. Vse je urejeno, da bo naše novo glasilo »Zora-Luč« dostavljeno vedno pravočasno. Že vnaprej prosimo vse dosedanje naročnike, da nam ostanejo zvesti in vnaprej. — Uprava.

Poslano*

tvrdki Bolaffio & Sinova, veletrgovina z vinom in žganjem v Spodnji Šiški.

V zadnjih mesecih razširjajo Vaši zastopniki pri mojih odjemalcih na Kranj.

*) Uredništvo za spise pod tem naslovom ni odgovorno.

skem in Štajerskem neresnično vesti, da prodajam jaz Vaše vino in da dajo oni mojim strankam isto vino lahko liter za 2 K ceneje kakor jaz, ker je vino, katerega kupijo stranke od mene, itak le Vaše vino z razliko, da ga morajo meni dražje plačati. Odveč bi bilo poudarjati, da so te vesti iz trte zvite, ker je vsakomur znano, da imam jaz lastno veliko zalogo vina in mi torej ni potrebno, da bi isto kupoval od Vas.

Dasi sem se obrnil ustno in pismeno na Vas, da preprečite tako postopanje Vaših zastopnikov, oziroma njihovih potnikov in uslužbencev in ste mi Vi to tudi obljubili, ni prenehalo razširjanje takih govorov s strani Vaših ljudi, za kar imam nepobitne dokaze. Radi tega sem primoran javno ožigosati tako postopanje Vaših ljudi, za katerega ste Vi odgovorni in katerega namen je, škodovati moji trgovini. Med trgovci ni običajno, da bi se posluževali takih sredstev v svrhu dosege sklepanja kupčij in prepustim javnosti sodbo o tem, ali je to običajna in dopustna, ali umazana konkurenca.

V Ljubljani, 18. septembra 1920.
MILKO JESIH,
veletrgovina z vinom, Florijanska ulica 36.

Izgubljeno. 1/2 box-kože se je izgubilo včeraj popoldne v Zvezdi. Ker je najditelj dobro znan, se naproša, naj kožo odda takoj na državni policiji. 3875

Knjigovodkinja s prakso, ki je vajena pisarniškega dela se sprejme. — Ponudbe na poštni predal šte. 50.

Lokal pripraven za trgovino z mešaninim blagom. Ponudbe je poslati na upravljalstvo »Slovenca« pod šifro: Lokal 3864.

Primarij
Dr. Pogačnik
ordinira zopet redno.

Advokat v Beogradu
Dr. Milan Dan. Orelj
Kancelarija: Knežje Ljubice br. 2.
Stan: Mišarska 4. Telefon 1181.
Zastupa i interveniše kod svih sudova, administrativnih vlasti i ministarstava. Posreduje na manjim i većim zajednicama povoljno i brzo. Korespondencija: Srpski, Francuski, Nemački i Madjarski.

Sprejme se takoj **trgovski potnik** mlajši, spreten

za del severne Slovenije s Prekmurjem in za Medjumurje in dalje

komploaristka - korespondentka

spretna strojepliska, večja slovenskega, srbo-hrvatskega in nemškega jezika. Pismene podrobne ponudbe z navedbo zahtevkov naj se pošljejo »Kolinski tovarni« v Ljubljani.

Iščem vinarja na dva orala trta in oskrbovanje 2 konj. Plača: stanovanje v naravi, kurjava, 1 krava-mlekarica, 100 l pijače, tobaka po potrebi, 1 1/2 orala zemlje za koruzo, K 120.— na mesec v gotovini in 60 kg moke. Za letos 200 kg krompirja. Ob potrebi se pohištvo posodi, lastno more razprodati. Nastop čimprej. Gjur Semeraj, Gjurjevac.

Na prodaj je v velikih Laščah deset minut od železniške postaje oddaljeno **posestvo** obstoječe iz enonadstropne hiše z 4 stanovanji, zidane in obokanega, z opeko kritega bleva, kozolca, njiv v izmeri 1 ha 44 ar 95 m², travnikov 1 ha 31 ar 17 m², sadnega vrta 48 ar 36 m², kjer je nad 800 sadnega drevja, pašnikov 43 ar 77 m², ter gozdov v izmeri 5 ha 75 ar 57 m². Gozdovi so bukov in smrekovi ter dobro zaraščeni. Natančnejše kupne pogoje se poizve pri **Ferdo Deganec** trgovcu v Velikih Laščah. 3855

Zamenjam, radi družinskih razmer, moje obširno **posestvo**, obstoječe iz: dveh hiš, travnikov, njiv, gozdov i. t. d. vse v najlepši legi. V poslopu se nahaja stara, dobrodoča trgovina z meš. blag. gostilna, trafika in telovadnica, pripravno tudi za zalogo pive, ker se je v hiši ista že nahajala. (obratovala) Pogoj samo hiša z dobrodočo trgovino istotako na deželi. Naslov pove upravljalstvo tega lista pod št. 3820.

STAMPILJE
iz kavčuka
CIRIL SITAR
LJUBLJANA
Sv. Petra cesta 13

VELIKO POSESTVO

za nizko ceno na prodaj. Lep gozd, polje in travniki v krasni in romantični legi na Gorenjskem, oddaljeno par minut od železniške postaje v bližini Jesenic, s hišo, dvema gospodarskima poslojema, sadnim vrtom, več glavnimi goveje živine, več prašiči in ovčami, z vso perutnino, z vsem gospodarskim in poljedelskim orodjem ter vsemi letošnjimi pridelki. Interesenti naj se obrnejo na **Janko Grušen**, Ljubljana. Gledališka stolba 3. II. nad.

Glasovir ali **planino** v dobrem stanju se kupi ozi. vzame v najem. Ponudbe sprejema uprava pod št. 3881.

Najboljši tednik je glasilo „Kmečke Zveze“ „Domoljub“.

Kol kuharica za čez dan, ali pa za krpanje perila i šče služba. Več se izve v zavodu sv. Marte.

Razpisuje se služba organista in cerkovnika v Grahovem pri Cirknici. Nastop 1. novembra. Plača v denarju, v beru in prosto stanovanje.

Izveček iz voznega reda.

Odhod iz Ljubljane:							
proti Jesenicam	*) 5:17	6:38	11:50	18:51			
„Kamniku“	8:—	14:—	13:02	18:10			
„Novomestu — Kočevju“	7:53	14:22	19:—				
„Zidanemu mostu“	4:15	4:56	10:41	11:29	14:15	17:55	20:21
„Logatcu“	0:53	11:30	14:30	17:47	17:59		
„Vrhniki“	7:25	13:18	19:30				
Prihod v Ljubljano:							
„Jesenice“	7:10	10:28	21:—	*) 23:23			
„Kamnika“	6:30	7:45	13:12	17:31	*) 23:03		
„Novogamesta — Kočevja“	8:51	16:21	20:44				
„Zidanega mosta“	6:37	7:28	10:15	14:51	17:27	21:52	0:43
„Logatca“	10:49	7:30	15:24	4:44	19:33		
„Vrhnike“	0:40	10:35	17:43				

Debelo tiskane številke pomenijo brzovlak; *) vozi samo ob ned. in prazn.

Zahvala.

Za vse dokaze iskrenega sočutja povodom bolezn i smrti našega srčno ljubljenega, nepozabnega očeta, staroga očeta, brata, tasta in strica, gospoda

Ivana Beliča

posestnika, gostilničarja, obč. svetov. ljubljanskega itd.

za darovano krasno cvetje, kakor tudi za tako mnogoštevilno in čašče spremitvo na njega zadnji poti, izrekamo tem potom vsem našo najpriskrnejšo zahvalo.

Zalujoče rodbine:

Belič, Procházka, Warty in Ješe.

ZAHVALA.

Ob priliki nenadne smrti naše preljube mamice, sestre in hčerke

Maruške Deželak

se vsem, ki so rajno pokojaico spremili k zadnjemu počitku, najiskrenejšje zahvaljujemo.

Prav posebno zahvala vsem onim prijateljem in znancem, ki so pokojno mamico v njeni dolgi mučni bolezni tolažili, kakor tudi sestram usmiljenkam za požrtvovalno postrežbo.

Vsem skupaj: Bog plačaj!

Ljubljana, 18. sept. 1920.

Sinček Viki in ostala rodbina.

„BALKAN.“

Trgovska, špedicijska in komisijska delniška družba.

Brzajavni naslov: „Balkansped.“

Ljubljana - Maribor - Trst - Wien

Špedicije vseh vrst. — Sprejemanje blaga v skladišča. — Zacarinjanja. — Mednarodni prevozi. — Selitve s patentiranimi vozovi na vse strani. — Skladišča, spojeno s tirov južne železnice. — I. ljubljansko javno skladišče.

Največje domače špedicijsko podjetje.

VOJNOVIČ & DRUG.

priporočamo svojo veliko zalogo elektr. tehn. potrebščin na drobno in debelo.
Wilsonova cesta štev. 22.
Tovarna Glince štev. 6.

LES.

žagan, tesan, okrogel, smrekov, jelkov, borov, hrastov, janski les od m 2.50 dolgosti naprej kakor skorje, krajnike in drva kupuje po najvišji dnevni ceni

lesna trgovina

FR. PAJMAN, CELJE.

„DANICA“

Delniška družba za kemične izdelke.

Centrala Zagreb, telefon 2—42.

Brzajavi: „DANICA“ Zagreb.

Nudi po najnižjih dnevnih cenah:

Petrolej za razsvetljavo, motorni bencin, plinovno olje, (motorin) strojno olje, cilindarsko olje, olje za kompresorje, tovarni mast (mast za stroje), modro galico, žvepleno kislino, kristalni boraks v originalnih zabojih.

Nalaganje se izvrši takoj brez posredovanja oblasti iz tvornice v Bosanskem Brodu oziroma v Koprivnici ali iz skladišča v

Zagrebu, Petrinjska ul. 17.

Za dvakratno objavo v tednu se
računa 3 krom.

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Za dvakratno objavo v tednu se
računa 3 krom.)

ELEKTROTEHNIKA

«Svetla», Mestni trg 25.
Verbaj A., Linhartova ulica 4.

FOTOGRAFSKI ATELJE:
Grabietz Franjo, Miklošičeva c. 6

JAVNA SKLADIŠČA
«Balkan», L. Ljublj., javno sklad.,
Dunajska c. 33. (Tel. 366.)

KLEPARJI
Koro T., Poljanska cesta 8.
Remžgar & Smerkol, Flor. ul. 13.

Prispevajte za sklad S. L. S.

KNJIGARNE

Jugoslov. knjigarna, Pred škofijo.

KNJIGOVEZNICE

Knjigoveznica K. T. D., Kopit. ul. 6

KONFEKCIJSKE TRGOVINE

Olup Josip, Pod Trančo.

Sax Ivan, Stari trg 8.

LEKARNE

«Pri Mariji Pomagaj», Reslj. c. 1.

MANUFAKTURNE TRGOVINE

Schuster Anton, Stritarjeva ul. 7.

MODNI SALONI

Götzl Marija, Zidovska ul. 8 in 7.

Hribar Rozi, Rimska cesta št. 6.

MODNE TRGOVINE

Kunovar Ivan, Stari trg 10.

Magdič Pavel, Aleksandrova cesta.

PARFUMERIJE IN KOSMETIKA

«Uranus», Mestni trg 11.

TRGOVINE S PAPIRJEM

«Uranus», Mestni trg 11.

RESTAVRACIJE

«Perles», Prešernova ulica.

SOBNO SLIKARSTVO

Žuran Martin, Mestni trg 12.

STAVBENA PODJETJA

Černe Andrej, Sv. Petra cesta 23.

Treo Viljem, arhitekt, mestni stav-

benik, Gosposvetska cesta 10.

SPEDICIJSKA PODJETJA

«Balkan», Dunaj. c. 33. (Tel. 366.)

Uher F. & A., Selenburgova ulica

4. (Tel. 117.)

TRGOV. Z URAMI IN ZLATNINO

Černe Lud., Wolfova ulica 3.

TRGOV. Z DEŽN. IN SOLNČN.
Mikuš L., Mestni trg 15.

TRGOV. Z ŽELEZ. IN POLJED.
STROJI

Erjavac & Turk pri «zlati lopati»

Valvazorjev trg št. 7.

Zalta & Zilič, Gosposvetska cesta

10. (Mar. Ter. cesta.)

TRGOV. Z USNjem IN CEV-

LJARKIMI POTREBŠČINAMI

Sever Andrej, Prešernova ul. 9.

ZALOGA POHISTVA.

F. Fajdiga sin, Sv. Petra cesta 17.

Jugoslovansko inženirsko podjetje dr. z o. z. Maribor.

Inženirska pisarna in stavbeno podjetje.

Projektiranje in izvršitev visokih,
betonskih in železobetonskih stavb,
industrijskih in poljedelskih ter
vodnih zgradb, naprav za vodne
silne itd. — Presoja in nasvetovanja.

Dobava vsega gradbenega, industrijskega
in tehničnega blaga, železnice,
orodja, nosilcev, betonskega železa,
tračnic in materiala za ozkotirne
železnice, elektrotehn. material, ce-
ment, gips, lepilna itd.

Naslov za brzojave: «Jips», Maribor.

Suhe gobe in fižol kupuje po najviš-
jih dnevnih cenah
Družba «Sada trgovina z deželimi in
gozdniimi pridelki, Ljubljana, Beethov-
nova ulica. Prosi se za ponudbe.

Petrolejske vrče in zaboje

kupujemo (zaboj z dvema vrčema) po
K 50. franko postaja odpošilatelja. Hro-
vat & Komp. Ljubljana. Poleg realne

Suhe gobe, fižol, laneno seme

kupuje tvrdi z deželimi in
gozdniimi pridelki

Kmet & Komp., Ljubljana,
Gosposvetska cesta šte. 8.

METALLUM

d. d. za promet železnih kovin in
tehničnih proizvodov, ZAGREB,
Ilica 112 in 134,

prevzema livanje

cerkvenih zvonov

iz bronca v vsaki velikosti in iz-
delavi, prelivanje potrtih kator
tudi popravila počenih zvonov
brez prelivanja. Jamstvo deset
let za glas in trajnost. Zastavljate
prospekte. Zastavljate prospekte.

Katalog franko

Gradbeno podjetje

ing. Dukić in drug

Ljubljana, Resljeva c. 9.

se priporoča za vsa v to

stroko spadajoča dela.

Zidna opeka (cigla),

zarežani strešnik zakrivač
(Opisniki niorni crep)

nudi takoj dobavno o poljubni množini, del. dr.

Združene opekarne, Ljubljana
(prej Vidic-Knez).

Na željo se pošlje takoj popis in ponudba.

Domača tvrdka.

Solidne cene.

Velika izbira izgo-

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica št. 9.

Najnovejši kroji. Točna postrežba.

toljene obleke vseh
vrst za gospode, dame
in otroke. — Zaloga
vsakovrstnega blaga
za moške obleke,
površnike in suknje,
dalje vata za krojače
v kosih in na metre.

Odvetniška pisarna dr. Karl Kodermana v Mariboru

se je preselila na Aleksandrovo
cesto št. 12 (ob vogalu Sodne ulice).

Iz Havre v Ameriko samo 6 dni.

Edina najkrajša črta. — Vozne listke za vse linije, vozne
listke za spalne vozove Simplon-Orient Expres (Ljubljana
Pariz) in tozadavna pojasnila daje edino koncesionirana
potovalna pisarna

Ivan Kraker v Ljubljani,
Gosposvetska (Mar. Terezije)
cesta šte. 13 (Kolizej).

GOSPODARSKA BANKA

V LJUBLJANI

posluje začasno v prostorih Zadrugne zveze, Dunajska c. 38/1.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira
vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in
devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne
knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije
pod najugodnejšimi pogoji.

Novi patentirani električni SONA- zvonec na močni tok.

Pri uporabi Sona-zvonca na močni tok so nepotrebne baterije ali transformatorji.

Enkrat inštaliran Sona-zvonec na močni tok ne potrebuje nikake skrbi več in nepovzroča nikakih nadaljnjih stroškov.

Sona-zvonci se izdelujejo za vsako napetost (istomerni ali izmenični tok). Razlike v napetosti do 80 voltov nimajo na zvonec nikakega vpliva.

Sona-zvonci so cenejši kot zvonci za baterije ali s transformatorji in delujejo trajno dobro. Poraba toka (0.25 Amp.) je minimalna.

Sona-zvonci kot zvonci pri vratih se stikajo s kontaktom pri vratih. Sona-zvonci so za daljše napeljave najboljši zvonci, ker ne igra

pri njih padec napetosti nikake vloge. Sona-zvonci so pri tovarniških napeljavah 60—150 zvoncev edino zanesljivi.

Sona-zvonci se izdelujejo v najrazličnejših oblikah in velikostih za stanovanja, hiše, šole, hotele, rudokope, železnice in tovarne.

Sklepa jih poseben solenoid, kjer spirala železno jedro v se potegne in s posebnim prožnim kroglastim kontaktom tok sklepa in prekinjuje. Zvonec

se da priključiti na vsako poljubno električno napeljavo.

Zahtevajte ponudbe od tvrdke „SVETLA“ Ljubljana, Mestni trg šte. 25.

Usakovrstne napise
na steklo, zid, l. t. d. izvršuje
Fran Bricelj,
Ljubljana, Selenburgova ul. 6

**Topilni
lenci iz
grafita**

od 2 do 150 kg vsebine, za vlivanje
zlata, bakra in drugih kovin. prvo-
vrstne zaamke patent J. FANTA.
Glavno skladišče za kraljestvo SHS
pri trdkli.

SCHREIBER in FRIEDRICH

veletrgovina kovin in kovinastih
izdelkov

ZAGREB, Vlaška ulica št. 22.

Stalno skladišče grafita za livarne,
vseh vrst kovin in kleja, bakrenih
cevi, okov za zgradbe in pohištvo,
orodja ter železu, in kovinar. blaga.

Inženier Dr. Miroslav Kasal

oblastveno pooverjeni
stavbni inženier

Ljubljana,
Hilserjeva ulica št. 7.

Specijalno stavbno podjetje
za betonske, železobetonske
in vodne zgradbe.

Izraba vodnih sil.

ADRESAR za Slovenijo

za leto 1921 se že tiska in
izide v začetku novembra.

Razpredelba vseh državnih- pokra-
jinskih- mestnih uradov in zavodov in točno
sestavljen naslovnik vseh industrijskih in
trgovskih podjetij. **Adresar** vsebuje preko
100.000 naslovov raznih uradov- zdrav-
nikov- notarjev- odvetnikov- inženirjev-
trgovcev in obrtnikov- raznih družb, društev
in zasebnih- prosvetnih- dobrodelnih in
športnih zavodov.

Z ozirom na sedanje cene papirja in stavka stane:
Adresar K 240—. **Prednaročila** prejema
uredništvo proti naplačilu K 120— in sicer do dne
15. oktobra. Pri poznejšem naročilu in prosti pro-
daji preostalih izvodov, se cena zviša. **Oglase za**
Adresar sprejemamo še do 15. oktobra.

Uredništvo Adresarja
za
Slovenijo - Ljubljana
Cankarjevo nabrežje 5.

Preoblikuje se vse vrste klobukov

za dame in gospode v preoblikovalnici in izdelovalnici

P. Barborič v Ljubljani,
Mestni trg št. 7.

Velika izbira damskih klobukov, trakov, umetnih cvetlic za svatbe itd.

Konfekcijska tovarna

družba z o. z.

Ljubljana, Dunajska cesta, Stožice.

Telefon 532. Osrednja pisarna: Aleksandrova cesta št. 3.

Največja jugoslovanska izdelovalnica moške,
deške in otroške obleke. - Samo na debelo.

Prvi in edini slovenski zavarovalni zavod.

Vzajemna zavarovalnica

v Ljubljani, Dunajska cesta 17,

je ustanovila oddelek za

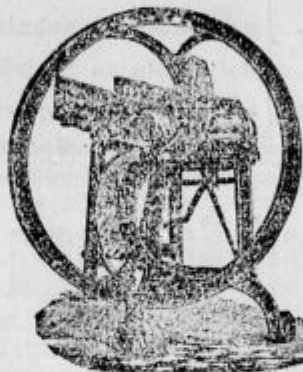
živiljska zavarovanja.

Sprejema: V živiljskem oddelku zavarovanja na dožive-
tje in smrt v vseh sestavah, zavarovanja na otroško doto,
rentna in ljudska zavarovanja pod najugodnejšimi pogoji.

V požarnem oddelku zavarovanja vseh premakljivih in
nepremakljivih predmetov, ki se poškodujejo po ognju,
strelu in po eksploziji svetilnega plina po znano nizkih cenah.

Podružnica: CELJE, Breg 33.

Poljedelski stroji

Mlatilnice za ročni in vrtilni pogon,
vrtila, čistilnice, slamoreznice za
pogon z roko in silo, sadne in
vinske stiskalnice, sadne mline,
brzoparilnice, bakrene (kufrene)
kotle za žganjekuho in druge stroje

ima vedno v veliki izbiri lastnica
po umrlem soprogu

Francu Nitti, Ljubljana, Sv. Martina cesta 2.

Edina zaloga poljedel. strojev
:: tvornice Umrath & Komp. ::

Gospodarska banka v Ljubljani.

Vabilo na subskripcijo druge emisije.

Izredni občni zbor Gospodarske banke v Ljubljani, ki se je vršil dne 9. julija 1920 je sklenil v smislu § 7 pravil na
predlog upravnega sveta zvišbo delniške glavnice

od štirih milijonov na osem milijonov kron
10.000 (desettisoč) delnic po kron 400—

z izdajo nadaljnih

nominalne vrednosti. Obenem je občni zbor pooblastil upravni svet, da določi pogoje oddaje ter kurz novih delnic, katere se
imajo vsekako polno v gotovini vplačati.

Na podlagi tega pooblastila je sklenil upravni svet razpisati subskripcijo te druge emisije pod sledečimi pogoji:

1. Druga emisija obsega 10.000 (desettisoč) delnic s kron
400— nominalne vrednosti.

2. Dosedajni delničarji imajo pravo prevzeti (optirati) na
dve delnici prve emisije eno delnico druge emisije.

3. Kurz za **optirane** delnice znaša kron 450—, za **ne-
optirane** kron 520—. Poleg tega se mora plačati za vsako
delnico znesek kron 30— kot prispevek k emisijskim stroškom.

4. Subskripcija se vrši pri blagajni Gospodarske banke v
Ljubljani, Dunajska cesta št. 38, I. nadstropje.

5. Subskripcija se začne 27. septembra 1920 in traja do
vstevši 16. oktobra 1920.

6. Subskribent mora izkupilo za podpisane delnice in emi-
sijske stroške takoj pri prijavi polno v gotovini vplačati, sicer
njegova prijava ne bi prihajala v obzir.

7. Dosedajni delničarji, ki hočejo pri subskripciji uveljaviti
opcijsko pravico za delnice druge emisije, morajo pri prijavi
predložiti potrdilo o dodelitvi delnic prve emisije.

8. Dodelitev delnic po končani subskripciji si pridržuje
popolnoma upravni svet Gospodarske banke.

V Ljubljani, dne 14. septembra 1920.

V smislu § 16 pravil daje na občnem zboru vsakih pet delnic en glas.

9. Nove delnice so deležne dividende od 1. januarja 1921
ter so opremljene s kuponom za leto 1921.

10. Vsakemu subskribentu bo izdala Gospodarska banka
potrdilo o številu subskribiranih delnic in o celokupnem vpla-
čanem znesku.

11. Po dodelitvi delnic se izroče subskribentom proti vr-
nitvi potrdil o subskribiranih delnicah začasna potrdila o šte-
vilu dodeljenih delnic. Subskribentom, katerim se sploh niso
mogle dodeliti delnice ali pa ne v znesku svote vplačane ob
subskripciji, se vrne 1. novembra 1920 tozadevni znesek ozi-
roma prebitek.

12. Znesek, vplačan za dodeljene delnice, bo Gospodarska
banka obrestovala od 1. novembra do 31. decembra 1920 po 3%.

13. Delnice se izroče pozneje proti vrnitvi začasnih potrdil
o dodeljenih delnicah.

14. Kolikor znaša izkupilo za novo izdane delnice več
kakor njihova nominalna vrednost, pripada v smislu § 7 pravil
po odbitku emisijskih stroškov rezervnemu zakladu.

Upravni svet Gospodarske banke v Ljubljani.